



**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

**Η συμβολή του εσωτερικού ελέγχου στην αποτελεσματικότερη
λειτουργία του τραπεζικού συστήματος**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΣΟΓΙΑΝΝΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

(ΑΜ: LX32018)

Επιβλέπων καθηγητής: Νίκλης Δημήτριος

Καστοριά, Αύγουστος 2022



**UNIVERSITY OF WESTERN MACEDONIA
SCHOOL OF ECONOMIC SCIENCE
DEPARTMENT OF ACCOUNTING AND FINANCE**

**The contribution of internal control to efficient functioning of the
banking system**

BACHELOR THESIS

OF

PATSOGIANNIS DIMITRIS

(AM: LX32018)

Supervisor: Niklis Dimitrios

Kastoria, August 2022

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία για τη λήψη του Πτυχίου στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική έχει συγγραφεί από εμένα προσωπικά και δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο οποιουδήποτε άλλου τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε κάθε οργανισμό, είναι επιτακτική η ευθύνη της διοίκησης για τη χρήση και την εφαρμογή των οργανωτικών πόρων μέσω αποτελεσματικών, αποδοτικών, οικονομικών και δίκαιων μέσων. Κάθε τράπεζα θα πρέπει να διαθέτει ένα τμήμα εσωτερικού ελέγχου στο οποίο να μπορεί να βασιστεί. Σε μικρότερες τράπεζες, ο εσωτερικός έλεγχος παρέχεται συχνά εξωτερικά. Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου σε ένα τραπεζικό ίδρυμα πρέπει να είναι ανεξάρτητο από τις δραστηριότητες που ελέγχει και πρέπει επίσης να είναι ανεξάρτητο από τις καθημερινές διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ότι το τμήμα αυτό ασκεί τις δραστηριότητές του αντικειμενικά και αμερόληπτα. Κάθε τράπεζα θα πρέπει να έχει επίσημες αρχές εσωτερικού ελέγχου που να προβλέπουν τη θέση και τις εξουσίες της στο πλαίσιο της τράπεζας. Εδώ θα πρέπει να κωδικοποιηθεί το εύρος εργασίας των εσωτερικών ελεγκτών, η θέση όλου του τμήματος στην οργανωτική δομή της τράπεζας, οι σχέσεις με άλλα τμήματα ελέγχου κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι να μελετήσει την επίδραση και τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου τόσο στις επιχειρήσεις γενικά όσο και στον τραπεζικό κλάδο ειδικά. Μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης που χρησιμοποιήθηκε σαν μεθοδολογία της εργασίας, κατέστη σαφές ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ των λειτουργιών του εσωτερικού ελέγχου και της διαχείρισης κινδύνου και της συμμόρφωσης των τραπεζών.

Λέξεις-κλειδιά: επιχειρηματικότητα, εσωτερικός έλεγχος, εξωτερικός έλεγχος, τραπεζικός κλάδος

ABSTRACT

In any organization, management's responsibility for the use and application of organizational resources through effective, efficient, economical and equitable means is imperative. Every bank should have an internal audit department that it can rely on. In smaller banks, internal control is often outsourced. The internal audit department in a banking institution must be independent from the activities it audits and must also be independent from the day-to-day internal audit processes. In this way, it is ensured that this department carries out its activities objectively and impartially. Each bank should have formal internal control principles that provide for its position and powers within the bank. Here should be coded the scope of work of internal auditors, the position of the whole department in the organizational structure of the bank, relations with other audit departments, etc. In this context, the purpose of this work is to study the effect and role of internal control both in businesses in general and in the banking industry in particular. Through the literature review used as the methodology of the work, it became clear that there is a positive relationship between the internal control functions and the risk management and compliance of banks.

Keywords: entrepreneurship, internal audit, external audit, banking industry

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	IV
ABSTRACT	V
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1-ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	4
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	4
1.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	7
1.3 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥΣ	10
1.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ	15
1.5 ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΟΥ	18
1.6 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	23
1.7 ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	31
2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	31
2.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΡΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	33
2.3 ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3-Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ.....	44
3.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	44
3.2 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	47
3.3 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ	51
3.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4-Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	55
4.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΚΛΑΔΟ	55
4.2 Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΚΛΑΔΟ	56
4.3 ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΙ ΕΛΕΓΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	58
4.4 ΣΧΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	61
5.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	61
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	64

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι τράπεζες διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο σε κάθε οικονομία καθώς κατέχουν τις αποταμιεύσεις του κοινού, παρέχουν ένα μέσο πληρωμής για αγαθά και υπηρεσίες και χρηματοδοτούν την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και του εμπορίου (Siddiqui & Podder, 2002). Η σημασία των τραπεζών υποστηρίζεται περαιτέρω από τον Latibeaudiere (2002) ο οποίος υποστηρίζει ότι ένα εύρυθμο και αποτελεσματικό χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη ισχυρών οικονομικών επιδόσεων και ότι η ακεραιότητα και η εμπιστοσύνη είναι οι θεμελιώδεις αρχές στις οποίες στηρίζονται οι λειτουργίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, το δυναμικό και απαιτητικό επιχειρηματικό περιβάλλον, οι ισχυρισμοί για διαφθορά και δόλιες οικονομικές αναφορές και η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση έχουν προκαλέσει ορισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να αντιμετωπίσουν οικονομικές δυσκολίες και κλείσιμο.

Ορισμένοι επικριτές υποστηρίζουν ότι η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση οφείλεται κυρίως στην ανεπαρκή ρυθμιστική εποπτεία από τους ρυθμιστικούς φορείς και τη λειτουργία ελέγχου. Αυτά τα γεγονότα υπογραμμίζουν τη διαρκώς αυξανόμενη προσοχή που πρέπει να δίνεται στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζει η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου για τη διασφάλιση ότι οι αδυναμίες ελαχιστοποιούνται και ότι οι εκθέσεις σε κινδύνους εντοπίζονται και διαχειρίζονται επαρκώς (Karagiorgos et al., 2009). Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου είναι κρίσιμο για τη διαδικασία διασφάλισης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας στον χρηματοπιστωτικό τομέα (Latibeaudiere, 2002).

Έτσι, ο ρόλος ενός εσωτερικού ελεγκτή μιας τράπεζας είναι πολύ κρίσιμος (Siddiqui & Podder, 2002). Ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή έχει αλλάξει από την εκτέλεση παραδοσιακών λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου έως την εστίαση σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας σε οργανισμούς, όπως η αναφορά παρατυπιών, ο εντοπισμός επιχειρηματικών κινδύνων και η παροχή συμβουλών στη διοίκηση για το περιβάλλον εσωτερικού ελέγχου (Leung et al., 2004). Ο απόηχος της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης και η έντονη ρυθμιστική δραστηριότητα αναγκάζουν τα

περισσότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ιδιαίτερα τις τράπεζες, να προσπαθούν να επιτύχουν μια ισορροπία μεταξύ της διαχείρισης κινδύνου, της μεγιστοποίησης των κερδών και της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς.

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία λύσεων που βοηθούν τους οργανισμούς να επιτύχουν τη σωστή ισορροπία μεταξύ της διαχείρισης κινδύνων, της μεγιστοποίησης των κερδών και της επίτευξης κανονιστικής συμμόρφωσης, διενεργώντας αξιολογήσεις περιβάλλοντος εσωτερικού ελέγχου και προτείνοντας βελτιώσεις διαδικασιών. Αυτός ο ισχυρισμός υποστηρίζεται σε προηγούμενες μελέτες που έχουν δείξει μια θετική σχέση μεταξύ των πόρων εσωτερικού ελέγχου και της αποτελεσματικότητας του εσωτερικού ελέγχου (Ramachandran & Subramanian, 2012).

Άλλες μελέτες έχουν επισημάνει τα διάφορα οφέλη που μπορούν να αποκομιστούν μέσω της εφαρμογής των διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς. Αυτά τα οφέλη περιλαμβάνουν την παραγωγή υψηλότερης ποιότητας οικονομικών καταστάσεων και το μειωμένο κόστος κεφαλαίου (Grabinski et al., 2014). Αυτά τα θετικά κέρδη από τις επιχειρήσεις μπορούν να οδηγήσουν σε ανάπτυξη των εθνών. Προκειμένου να γίνουν πιο αποτελεσματικά, τα τραπεζικά ιδρύματα πρέπει να σχεδιάσουν και να λειτουργήσουν έναν σωστό και επαρκή εσωτερικό έλεγχο που θα τους επιτρέψει να μεγιστοποιήσουν την κερδοφορία και να επιτύχουν τους αναμενόμενους στόχους τους.

Αυτός είναι ο λόγος που τα τραπεζικά ιδρύματα εφαρμόζουν μεθόδους εσωτερικού ελέγχου, διαδικασίες και άλλες μορφές ελέγχων που τα βοηθούν στη διαχείριση, στην επίτευξη των στόχων και στην αποτελεσματικότητα της διεξαγωγής των εργασιών τους (Bruce, 2008). Η ανάγκη εσωτερικού ελέγχου προκύπτει πρωταρχικά λόγω του γεγονότος ότι οι επιχειρηματικές οργανώσεις έχουν αυξηθεί πάρα πολύ σε μέγεθος και λειτουργία. Πολλοί από αυτούς απασχολούν χιλιάδες άτομα και διεξάγουν επιχειρήσεις από διάφορες τοποθεσίες. Ως εκ τούτου, έχει καταστεί απαραίτητο για τη διοίκηση τέτοιων οργανισμών να έχει μια ομάδα ειδικών για να επανεξετάσει τις διαδικασίες και τις λειτουργίες διαφόρων μονάδων και να αναφέρει περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, αναποτελεσματικότητας και έλλειψης ελέγχου, ώστε να ληφθούν μέτρα (Dushimumukiza, 2006).

Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να θεωρηθεί ως ένα σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης μέσα σε έναν οργανισμό, επειδή είναι μια ανεξάρτητη δραστηριότητα που ιδρύθηκε για την αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου του. Πολλοί οργανισμοί δεν γνωρίζουν πώς ένας αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος τους βοηθά να διαχειρίζονται τους πόρους τους αποτελεσματικά και αποδοτικά προκειμένου να βελτιώσουν το επίπεδο απόδοσης και ελέγχων (DeMarco, 1980). Ωστόσο, τα τραπεζικά ιδρύματα είχαν εισαγάγει το τμήμα εσωτερικού ελέγχου ως ανεξάρτητη λειτουργία για την αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου τους.

Στόχος του είναι να βοηθήσει όλα τα μέλη των θεσμικών οργάνων στην αποτελεσματική εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων τους για το σκοπό αυτό. Ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει συστάσεις, συμβουλές και πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες που εξετάζονται. Για να επιτευχθεί αυτό, οι δραστηριότητες ελέγχου θα πρέπει να διεξάγονται σύμφωνα με τα επαγγελματικά πρότυπα. Οι ελεγκτές εκτελούν καθήκοντα ρουτίνας όπως η επαλήθευση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων της εταιρείας, το απόθεμα, η παραλαβή μετρητών και η πληρωμή μετρητών, ο αιφνιδιαστικός έλεγχος σε είδη όπως μετρητά, λογαριασμοί και κουπόνια (Douglas, 2003). Σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι να εξετάσει τον ρόλο και την επίδραση του εσωτερικού ελέγχου τόσο στις επιχειρήσεις γενικότερα όσο και στις τράπεζες πιο συγκεκριμένα.

Το πρώτο κεφάλαιο ξεκινάει με την εξέταση των βασικών εννοιών του εσωτερικού ελέγχου, των διαδικασιών του και των χαρακτηριστικών του. Στη συνέχεια το δεύτερο κεφάλαιο εξετάζει την έννοια της επιχειρηματικότητας, τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματική πρόθεση ενώ παρουσιάζεται και το επιχειρηματικό τοπίο στην Ελλάδα. Το τρίτο κεφάλαιο εξετάζει τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στην λειτουργία των επιχειρήσεων και σε θέματα που σχετίζονται με την απόδοση των εταιρειών, τον κίνδυνο των επιχειρήσεων και την χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Στη συνέχεια το τέταρτο κεφάλαιο μελετά την επίδραση του εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση των κινδύνων των τραπεζών και της τραπεζικής εποπτείας, ενώ εξετάζει και τις προκλήσεις που προκύπτουν. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1-ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

1.1 Ορισμός και δραστηριότητες εσωτερικού ελέγχου

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα ουσιαστικό εργαλείο για την εταιρική διακυβέρνηση για την ενίσχυση της αποτελεσματικής και αξιόπιστης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (Skaife et al., 2007). Τέτοιοι έλεγχοι παρέχουν περαιτέρω πλήρη διασφάλιση ότι οι στόχοι που θέτει ο οργανισμός θα επιτευχθούν (Gerrit & Mohammad, 2010). Κανονικά, τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου δημιουργούνται από τον οργανισμό για να τους βοηθήσουν να επιτύχουν τους στόχους τους, να εξασφαλίσουν τη δημιουργία αξιόπιστων οικονομικών αναφορών, να αυξήσουν τη συμμόρφωση με τους οικονομικούς κανονισμούς και να αποτρέψουν την απώλεια οργανωτικών πόρων.

Ο εσωτερικός έλεγχος, όπως ορίζεται στη λογιστική, είναι μια διαδικασία για τη διασφάλιση της επίτευξης των στόχων ενός οργανισμού όσον αφορά τη λειτουργική αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα, την αξιόπιστη χρηματοοικονομική αναφορά και τη συμμόρφωση με νόμους, κανονισμούς και πολιτικές. Στην ευρεία έννοια, ο εσωτερικός έλεγχος περιλαμβάνει οτιδήποτε ελέγχει τους κινδύνους για έναν οργανισμό. Σύμφωνα με τον Milichamp (2002), το σύστημα εσωτερικού ελέγχου ορίζεται ως το σύνολο του συστήματος ελέγχου, χρηματοοικονομικού και μη, που έχει δημιουργηθεί από τη διοίκηση προκειμένου να συνεχίσει τη δραστηριότητα της διαφύλαξης των περιουσιακών στοιχείων και να εξασφαλίσει όσο το δυνατόν την πληρότητα και την ακρίβεια των καταγραφών τους.

Ο Crowhust (1982) υποστηρίζει ότι μεμονωμένα στοιχεία ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι γνωστά ως έλεγχοι ή εσωτερικοί έλεγχοι. Αυτός ο ορισμός περιλαμβάνει τους εσωτερικούς ελέγχους, τον εσωτερικό έλεγχο και όλους τους άλλους ελέγχους που καθορίζονται από τη διοίκηση. Από τα παραπάνω, προκύπτει ότι οι εσωτερικοί έλεγχοι μπορούν να οριστούν ως ένα σύνολο ή πορεία δράσης και διαδικασίες που ορίζονται από τη διοίκηση μιας επιχείρησης για την προστασία των περιουσιακών της στοιχείων από κλοπές, τη διασφάλιση της βέλτιστης αλλά εξουσιοδοτημένης χρήσης των πόρων της εταιρείας και την αξιολόγηση της

απόδοσης του προσωπικού και του οργανισμού στο σύνολό του ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων.

Από την άλλη πλευρά, ο έλεγχος ορίζεται ως η απόδοση με σαφή επιρροή στη διαχείριση μιας επιχείρησης, ως τα δικαιώματα που βασίζονται σε νόμους και συμβάσεις που περιλαμβάνουν δικαιώματα ιδιοκτησίας στο σύνολο ή μέρος αυτής ή οποιαδήποτε άλλα δικαιώματα που επιτρέπουν την άσκηση σημαντικής επιρροής στη διαχείριση και την απόδοση της επιχείρησης. Σύμφωνα με την COSO (2013) οι έλεγχοι ορίζονται ως ένα συγκεκριμένο σύνολο πολιτικών, διαδικασιών και δραστηριοτήτων που έχουν σχεδιαστεί για την επίτευξη ενός στόχου. Ένας έλεγχος μπορεί να υπάρχει σε μια καθορισμένη λειτουργία ή δραστηριότητα σε μια διαδικασία.

Ο αντίκτυπος ενός ελέγχου μπορεί να είναι ευρύς. Οι έλεγχοι σε μια διαδικασία μπορεί να αποτελούνται από ελέγχους χρηματοοικονομικής αναφοράς και λειτουργικούς ελέγχους δηλαδή, αυτούς που έχουν σχεδιαστεί για την επίτευξη επιχειρησιακών στόχων. Σύμφωνα με τον Howard (1984), τα τελευταία χρόνια έχει δοθεί αυξανόμενη προσοχή στις μεθόδους εσωτερικού ελέγχου. Υποστηρίζει περαιτέρω ότι όχι μόνο η πολυπλοκότητα των σύγχρονων επιχειρησιακών τεχνικών αλλά και το αυξημένο μέγεθος των επιχειρηματικών μονάδων έχουν ενθαρρύνει την υιοθέτηση μεθόδων οι οποίες, ενώ αυξάνουν την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης, λειτουργούν και ως διασφαλίσεις έναντι σφαλμάτων ή απάτης. Οι στόχοι που πρέπει να πληρούν οι εσωτερικοί έλεγχοι για την πρόληψη σφαλμάτων και για να είναι αποτελεσματικοί ώστε να παρέχουν εύλογη βεβαιότητα είναι ότι:

- ⇒ Οι καταγεγραμμένες συναλλαγές είναι έγκυρες. Το σύστημα δεν πρέπει να επιτρέπει τη συμπερίληψη εικονικών ή μη υφιστάμενων συναλλαγών σε λογιστικά αρχεία.
- ⇒ Οι συναλλαγές είναι κατάλληλα εξουσιοδοτημένες. Το σύστημα θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι συναλλαγές είναι κατάλληλα εξουσιοδοτημένες.
- ⇒ Οι συναλλαγές καταγράφονται. Οι διαδικασίες πρέπει να παρέχουν ελέγχους για την αποφυγή παραλείψεων συναλλαγών από τα αρχεία.

- ⇒ Οι συναλλαγές αποτιμώνται σωστά. Ένα κατάλληλο σύστημα πρέπει να περιλαμβάνει διαδικασίες για την αποφυγή σφαλμάτων κατά τον υπολογισμό και την καταγραφή των συναλλαγών σε διάφορα στάδια της διαδικασίας καταγραφής.
- ⇒ Οι συναλλαγές είναι σωστά ταξινομημένες. Κατάλληλη λογιστική ταξινόμησης λογαριασμών σε κατηγορίες ή διαιρέσεις πρέπει να διασφαλίζονται από το σύστημα.
- ⇒ Οι συναλλαγές καταγράφονται την κατάλληλη στιγμή. Η καταγραφή των συναλλαγών είτε πριν είτε μετά τη στιγμή που πραγματοποιήθηκαν αυξάνει την πιθανότητα αποτυχίας καταγραφής συναλλαγών ή καταγραφής τους σε λάθος ποσό. Συνεπώς, το αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου θα πρέπει να διασφαλίζει την έγκαιρη καταγραφή των συναλλαγών.

Οι δραστηριότητες ελέγχου είναι πολιτικές και διαδικασίες, οι οποίες είναι οι ενέργειες των ανθρώπων για την εφαρμογή των πολιτικών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι οδηγίες διαχείρισης που προσδιορίζονται ως απαραίτητες για την αντιμετώπιση των κινδύνων εφαρμόζονται σωστά. Οι δραστηριότητες ελέγχου είναι οι πολιτικές και οι διαδικασίες που βοηθούν στη διασφάλιση της εφαρμογής των οδηγιών διαχείρισης. Βοηθούν να διασφαλιστεί ότι λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση των κινδύνων για την επίτευξη των στόχων της οντότητας (COSO, 2013).

Οι δραστηριότητες ελέγχου λαμβάνουν χώρα σε ολόκληρο τον οργανισμό, σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις λειτουργίες. Περιλαμβάνουν μια σειρά από δραστηριότητες τόσο διαφορετικές, όπως εγκρίσεις, εξουσιοδοτήσεις, επαληθεύσεις, συμφωνίες, αναθεωρήσεις λειτουργικών επιδόσεων, ασφάλεια περιουσιακών στοιχείων και διαχωρισμό καθηκόντων. Οι Virginia et al. (2009) διαπίστωσαν ότι ο εσωτερικός έλεγχος είχε ρόλο στην πρόληψη της διαφθοράς και στην υποστήριξη των πρακτικών καλής διακυβέρνησης. Οι Yassin και Nelson (2012) διαπίστωσαν ότι η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου είχε σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των πρακτικών καλής διακυβέρνησης. Αυτό το εύρημα ήταν επίσης παρόμοιο με τους Wallace και Kreutzfeldt (1991).

1.2 Διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου

Πολλές εταιρείες βλέπουν την απαιτούμενη διαδικασία για τον εσωτερικό έλεγχο ως ένα αναγκαίο κακό που πρέπει να υπομείνουν για να διατηρήσουν την εγγραφή στο ISO 9001. Στην καλύτερη περίπτωση, πιστεύουν ότι είναι μια διπλή προσπάθεια του καταχωρητή, χωρίς να συνειδητοποιούν ότι ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να είναι πολύ πιο αποτελεσματικός επειδή εξετάζει τις διαδικασίες πιο συχνά και πιο διεξοδικά από ό,τι έχει ο καταχωρητής. Στη χειρότερη περίπτωση, οι εσωτερικοί ελεγκτές θεωρούνται ένα είδος εσωτερικής δύναμης.

Στην πραγματικότητα, η διαδικασία εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με το ISO 9001 μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό προβληματικών τμημάτων που χρήζουν βελτίωσης, κάτι που μπορεί να βοηθήσει τη διαδικασία εσωτερικού ελέγχου να εκτελεστεί καλύτερα, ταχύτερα ή πιο αποτελεσματικά. Παρακάτω αναλύονται τα πέντε βασικά βήματα που εξηγούν τον τρόπο διεξαγωγής του εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με το ISO 9001 και πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν καλύτερα για να εστιάσουν τους κατόχους εσωτερικών διεργασιών στη βελτίωση αυτών των διαδικασιών (Yassin & Nelson, 2012).

1. Σχεδιασμός του προγράμματος ελέγχου.

Ένα βασικό μέρος μιας καλής διαδικασίας ελέγχου για μία εταιρεία είναι να έχει ένα συνολικό πρόγραμμα ελέγχου που είναι άμεσα διαθέσιμο για να ενημερώνει όλους πότε θα ελεγχθεί κάθε διαδικασία κατά τον επερχόμενο κύκλο, συνήθως ένα ετήσιο χρονοδιάγραμμα. Με τη δημοσίευση των προθέσεων ελέγχου, το μήνυμα είναι ότι αυτό προορίζεται ως υποστήριξη προς τους κατόχους της διαδικασίας και οι ελεγκτές είναι εκεί για να βοηθήσουν. Αυτό μπορεί να επιτρέψει στους κατόχους διεργασιών να χρονομετρήσουν την ολοκλήρωση οποιωνδήποτε έργων βελτίωσης στα οποία εργάζονται πριν από τον έλεγχο, ώστε να μπορούν να συλλέγουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την υλοποίηση ή να ζητούν από τους ελεγκτές να επικεντρωθούν στη συλλογή πληροφοριών για άλλες προγραμματισμένες βελτιώσεις.

2. Σχεδιασμός των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου.

Το πρώτο βήμα στον προγραμματισμό των επιμέρους διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου είναι να επιβεβαιώσει τους κατόχους της διαδικασίας πότε θα πραγματοποιηθεί ο έλεγχος. Το συνολικό σχέδιο είναι περισσότερο μια κατευθυντήρια γραμμή ως προς το πόσο συχνά θα ελέγχονται οι διεργασίες και περίπου πότε, αλλά η επιβεβαίωση επιτρέπει στον ελεγκτή και τον ιδιοκτήτη της διαδικασίας να συνεργαστούν για να καθορίσουν την καλύτερη στιγμή για την επανεξέταση της διαδικασίας.

Αυτό συμβαίνει όταν ο ελεγκτής μπορεί να επανεξετάσει προηγούμενους ελέγχους για να δει εάν απαιτείται παρακολούθηση σχολίων ή ανησυχιών που έχουν εντοπιστεί προηγουμένως και όταν ο ιδιοκτήτης της διαδικασίας μπορεί να εντοπίσει τυχόν τομείς που μπορεί να εξετάσει ο ελεγκτής για να βοηθήσει τον κάτοχο της διαδικασίας να αναγνωρίσει πληροφορίες. Ένα καλό σχέδιο ελέγχου μπορεί να διασφαλίσει ότι ο ιδιοκτήτης της διαδικασίας θα έχει αξία από τη διαδικασία ελέγχου.

3. Διενέργεια του ελέγχου.

Ένας έλεγχος θα πρέπει να ξεκινήσει με μια συνάντηση του ιδιοκτήτη της διαδικασίας για να βεβαιωθεί ότι το σχέδιο ελέγχου είναι πλήρες και έτοιμο. Στη συνέχεια, υπάρχουν πολλοί τρόποι συλλογής πληροφοριών από τον ελεγκτή κατά τη διάρκεια του ελέγχου όπως εξέταση αρχείων, συνομιλία με υπαλλήλους, ανάλυση βασικών δεδομένων διαδικασίας ή ακόμη και παρατήρηση της διαδικασίας σε δράση. Το επίκεντρο αυτής της δραστηριότητας είναι η συγκέντρωση στοιχείων ότι η διαδικασία λειτουργεί όπως έχει προγραμματιστεί και είναι αποτελεσματική στην παραγωγή των απαιτούμενων αποτελεσμάτων. Ένα από τα πιο πολύτιμα πράγματα που μπορεί να κάνει ένας ελεγκτής για έναν ιδιοκτήτη διεργασίας είναι όχι μόνο να εντοπίσει περιοχές που δεν έχουν αποδείξεις ότι λειτουργούν σωστά, αλλά και να επισημάνει τομείς μιας διαδικασίας που μπορεί να λειτουργήσουν καλύτερα εάν γίνουν αλλαγές.

4. Έκθεση για τον έλεγχο.

Μια τελική συνάντηση με τον κάτοχο της διαδικασίας είναι μια αναγκαιότητα για να διασφαλιστεί ότι δεν θα καθυστερήσει η ροή των πληροφοριών. Ο κάτοχος της

διαδικασίας θα θέλει να μάθει εάν υπάρχουν τομείς αδυναμίας που πρέπει να αντιμετωπιστούν, αλλά θα ενδιαφέρεται επίσης να μάθει εάν υπάρχουν τομείς που θα μπορούσαν να βελτιωθούν. Αυτό θα πρέπει να συνοδεύεται από γραπτό αρχείο το συντομότερο δυνατό για να παρέχονται οι πληροφορίες σε πιο μόνιμη μορφή ώστε να είναι δυνατή η παρακολούθηση των πληροφοριών. Εντοπίζοντας όχι μόνο τις μη συμμορφούμενες περιοχές της διαδικασίας, αλλά και τις θετικές περιοχές και τις πιθανές περιοχές βελτίωσης, ο κάτοχος της διαδικασίας θα έχει καλύτερη αξία από τον εσωτερικό έλεγχο, που θα επιτρέψει βελτιώσεις της διαδικασίας.

Οι ελεγκτές πραγματοποιούν μια συνάντηση εξόδου με τη διοίκηση στο τέλος της επιτόπιας εργασίας για να συζητήσουν τα αποτελέσματα του ελέγχου, συγκεκριμένα ευρήματα και συστάσεις και άλλες παρατηρήσεις. Οι ελεγκτές τα κοινοποιούν στη διοίκηση μέσω ενός σημειώματος παρατήρησης ελέγχου και ζητούν από τη διοίκηση να παράσχει μια απάντηση με ένα σχέδιο διορθωτικών ενεργειών και χρονοδιάγραμμα προς εφαρμογή. Αυτές οι απαντήσεις περιλαμβάνονται στην τελική έκθεση. Η διοίκηση και η ηγεσία έχουν την ευκαιρία να επανεξετάσουν τα προσχέδια και να παρέχουν σχόλια.

5. Παρακολούθηση σε θέματα ή βελτιώσεις που βρέθηκαν.

Η παρακολούθηση είναι ένα κρίσιμο βήμα. Εάν έχουν εντοπιστεί προβλήματα και έχουν ληφθεί διορθωτικές ενέργειες, το να βεβαιωθεί η εταιρεία ότι το πρόβλημα έχει όντως επιδιορθωθεί αποτελεί βασικό μέρος της επίλυσής του. Εάν τα έργα βελτίωσης έχουν ολοκληρωθεί από ευκαιρίες που εντοπίστηκαν στον έλεγχο, τότε το να δει η επιχείρηση πόσο έχει βελτιωθεί η διαδικασία είναι ένα μεγάλο κίνητρο για μελλοντικές βελτιώσεις.

Χρησιμοποιώντας τη διαδικασία εσωτερικού ελέγχου για να επικεντρωθεί στη βελτίωση των διαδικασιών και όχι μόνο στη διατήρηση της συμμόρφωσης, η εταιρεία μπορεί να δει μεγαλύτερη αξία από τους ελέγχους. Η βελτίωση της διαδικασίας είναι ένα από τα βασικά στοιχεία ενός συστήματος διαχείρισης ποιότητας ISO 9001 και θα πρέπει να είναι ένα από τα κύρια κίνητρα μιας εταιρείας που θέλει να εφαρμόσει και να διατηρήσει ένα καλό τέτοιο σύστημα. Η βελτίωση της διαδικασίας όχι μόνο βοηθά στην αποτελεσματικότητα, αλλά εξοικονομεί χρόνο και χρήμα στη διαδικασία.

1.3 Εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος και η σύνδεσή τους

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένας μηχανισμός εσωτερικής εταιρικής διακυβέρνησης (García et al., 2019) και σημαντικό μέρος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Λειτουργεί για τη διεξαγωγή εποπτείας, την εξέταση των λογαριασμών και των σχετικών περιουσιακών στοιχείων και την επίβλεψη της γνησιότητας, της νομιμότητας και της αποτελεσματικότητας των οικονομικών εσόδων και δαπανών (Chuanbing, 1997). Κατά συνέπεια, ο εσωτερικός έλεγχος έχει γίνει ένα απαραίτητο εργαλείο διαχείρισης για την επίτευξη αποτελεσματικού ελέγχου τόσο σε δημόσιους όσο και σε ιδιωτικούς οργανισμούς (Cohen & Sayag, 2010), καθώς είναι ανεξάρτητη αντικειμενική δραστηριότητα διασφάλισης και συμβουλευτικής που έχει σχεδιαστεί για να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού.

Επιπλέον, βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του φέρνοντας μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, ελέγχου και διακυβέρνησης. Στην επιστημονική κοινότητα, είναι γνωστό ότι ένας εσωτερικός έλεγχος όπως ο εξωτερικός έλεγχος δεν είναι μια νέα εφεύρεση. Ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ενοποίησης των δύο. Ο έλεγχος αξιολόγησης με υψηλή απόδοση και καλά αποτελέσματα βελτιώνει συνεχώς τον εσωτερικό έλεγχο και στη συνέχεια βοηθά τον οργανισμό να επιτύχει τον στόχο του πιο αποτελεσματικού ελέγχου. Προωθεί την υγιή ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης κινδύνου και ποιοτικού ελέγχου εντοπίζοντας και διορθώνοντας σημαντικούς παράγοντες κινδύνου.

Το ολοκληρωμένο σύστημα αξιολόγησης και οι διαδικασίες διακυβέρνησης για τη βελτίωση των οργανωτικών λειτουργιών, έχουν συμβάλει σε ορισμένες περιπτώσεις στην εταιρική διακυβέρνηση. Οι εσωτερικοί ελεγκτές βοηθούν τους οργανισμούς στην εφαρμογή και τη βελτίωση της συμμόρφωσης, στη διακυβέρνηση και διαχείριση κινδύνων που σχετίζονται με τις διαδικασίες και τους ελέγχους μέσα σε έναν οργανισμό. Εν ολίγοις, σύμφωνα με τους Al-Twaijry et al. (2004), η ύπαρξη ενός τμήματος εσωτερικού ελέγχου έχει δύο κύρια οφέλη για την εταιρεία.

Το πρώτο πράγμα που προκύπτει από τον συμβατικό έλεγχο του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τον έλεγχο που επικεντρώνεται κυρίως στον εντοπισμό και την πρόληψη ασυμμετριών, είναι είτε ότι προκύπτουν απάτες είτε λάθη και έτσι η διόρθωση αυτών προστατεύει τα περιουσιακά στοιχεία του οργανισμού. Το δεύτερο είναι ο έλεγχος απόδοσης που σχετίζεται με την οικονομία, την αποτελεσματικότητα των διαφορετικών πλευρών της εταιρείας, αυτού του είδους το όφελος που στοχεύει κυρίως στην ενίσχυση της γενικής οικονομίας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της εταιρείας βελτιώνοντας τη λειτουργική της απόδοση.

Με τη συνεχή αλλαγή του εξωτερικού περιβάλλοντος, αυξάνεται η αβεβαιότητα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Η επιχείρηση όχι μόνο χρειάζεται να διαχειρίζεται τους συγκεκριμένους κινδύνους ξεχωριστά από τη μικροσκοπική ή την τμηματική προοπτική, αλλά πρέπει επίσης να καθιερώσει τη συνολική συνολική διαχείριση κινδύνου από τη μακροοικονομική προοπτική. Ο εσωτερικός έλεγχος δεν πρέπει μόνο να αξιολογεί τη διαχείριση κινδύνου των λειτουργικών τμημάτων, αλλά και να εποπτεύει και να αξιολογεί τη συνολική διαχείριση κινδύνου της επιχείρησης από την οπτική της συνολικής κατάστασης της εταιρείας και να κάνει προτάσεις προς τα στελέχη της εταιρείας και το διοικητικό συμβούλιο σχετικά με η πλευρά της διαχείρισης κινδύνου για να βοηθήσει στην επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων (Wu, 2014).

Οι εισροές εσωτερικού ελέγχου συνεπάγονται τους απαραίτητους ανθρώπινους και υλικούς πόρους για την αποτελεσματική εκτέλεση του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, ενώ η διαδικασία συνίσταται στην αποτελεσματική χρήση των εισροών για την εκτέλεση του πραγματικού έργου των ελεγκτικών λειτουργιών (Gurama & Mansor, 2018). Γενικά, το λειτουργικό τμήμα μιας εταιρείας θα δώσει μεγαλύτερη προσοχή στον ίδιο τον κίνδυνο, αλλά αποτυγχάνει να προσδιορίσει τον συνολικό κίνδυνο ολόκληρης της εταιρείας (Wu, 2014). Με άλλα λόγια, ο εσωτερικός έλεγχος δεν εμπλέκεται άμεσα σε συγκεκριμένη επιχειρηματική διαχείριση, και επομένως μπορεί αντικειμενικά να εντοπίσει πιθανούς κινδύνους που δεν εντοπίστηκαν από άλλα τμήματα.

Αντίθετα με τον εσωτερικό έλεγχο, ο οποίος αποτελεί μέρος του οργανισμού, ο εξωτερικός έλεγχος είναι τελείως ξεχωριστός από τον οργανισμό, ωστόσο, ο εξωτερικός έλεγχος αναλαμβάνεται από τον οργανισμό, καθώς εργάζεται για να παρέχει μια ανεξάρτητη γνώμη σχετικά με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (Endaya & Hanefah, 2013). Σε ευθυγράμμιση με αυτό, ένας εξωτερικός ελεγκτής διενεργεί έλεγχο, σύμφωνα με συγκεκριμένους νόμους ή κανόνες, των οικονομικών καταστάσεων μιας εταιρείας, κρατικής οντότητας, άλλης νομικής οντότητας ή οργανισμού και είναι ανεξάρτητος από την οντότητα που ελέγχεται.

Μαζί με την κοινωνική αναγνώριση των ελεγκτικών δραστηριοτήτων, οι ελεγκτικές υπηρεσίες περιλαμβάνουν όχι μόνο για την εισηγμένη εταιρεία, αλλά και κρατικές επιχειρήσεις και άλλες ιδιωτικές επιχειρήσεις. Οι Wang και Zhou (2006) αναφέρουν ότι ο εξωτερικός έλεγχος μπορεί να βελτιώσει την απόδοση της επιχείρησης και να ελέγξει την κατοχή κεφαλαίου των μετόχων, κάτι που ελέγχει εμπειρικά το αποτέλεσμα καλής εταιρικής διακυβέρνησης του εξωτερικού ελέγχου υψηλής ποιότητας. Ο Liu (2010) δηλώνει σχετικά με την αναγκαιότητα του εξωτερικού ελέγχου ότι ο εξωτερικός έλεγχος παίζει σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της ποιότητας της γνωστοποίησης απόδοσης των εισηγμένων εταιρειών και συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο εξωτερικός έλεγχος είναι ο θυρωρός της γνωστοποίησης χρηματοοικονομικών λογιστικών πληροφοριών.

Επιπλέον, ο εξωτερικός έλεγχος, σε κάποιο βαθμό, μπορεί να παρέχει στους διευθυντές με χρήσιμες πληροφορίες για τη λήψη αποφάσεων. Ο λόγος είναι ότι οι ελεγκτικές γνώμες μπορούν να ταξινομήσουν και να κρίνουν σωστά τους δείκτες όπως τα κέρδη ανά μετοχή και την απόδοση ιδίων κεφαλαίων σε κάποιο βαθμό (Cao, 2013). Ο ρόλος των εξωτερικών ελεγκτών αντανακλά την αυξανόμενη εστίαση στην εταιρική διακυβέρνηση και τον εσωτερικό έλεγχο από εταιρείες και ρυθμιστικές αρχές. Ο εξωτερικός ελεγκτής έχει μια ελεγκτική λειτουργία σε σχέση με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου, συμπεριλαμβανομένου του εσωτερικού ελέγχου (Holm & Laursen, 2007).

Η αυξανόμενη αύξηση των εσωτερικών ελέγχων με την πάροδο των ετών οδήγησε τον εξωτερικό έλεγχο να βασίζεται στο έργο εσωτερικού ελέγχου κατά τη διεξαγωγή εξωτερικών ελέγχων (Schneider, 2009). Το Πρότυπο Ελέγχου No. 5 του

Συμβουλίου Λογιστικής Εποπτείας της Δημόσιας Εταιρείας ενέκρινε τους εξωτερικούς ελεγκτές να βασίζονται στη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου όταν οι δραστηριότητες εσωτερικού ελέγχου πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια. Οι εξωτερικοί ελεγκτές θα ήταν πιο αποτελεσματικοί όταν βασίζονται στο έργο του εσωτερικού ελέγχου (PCAOB, 2007).

Ωστόσο, ο Wu (2014) υποστηρίζει ότι η σχέση μεταξύ εσωτερικού ελέγχου και εξωτερικού ελέγχου μπορεί να χωριστεί σε τέσσερις τύπους, σχέση κόστους-οφέλους, καμία σχέση, σχέση συνεργασίας και ανταλλαγή πληροφοριών. Βρήκε ότι η σχέση ανταλλαγής πληροφοριών ήταν η πιο αποτελεσματική. Οι Wang & Zhou (2006) πίστευαν ότι η λειτουργία εξωτερικού ελέγχου πρέπει να υποστηρίζεται από ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Για παράδειγμα, εάν ο πρόεδρος και ο γενικός διευθυντής της εταιρείας έχουν ξεχωριστές αρμοδιότητες, η εκτέλεση ενός ανεξάρτητου ελέγχου είναι πιο αποτελεσματική και το έργο του τμήματος εσωτερικού ελέγχου μπορεί να διευκολύνει τις εταιρείες εξωτερικού ελέγχου.

Ο Cai (2009) μελέτησε την επιρροή της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου στην τιμολόγηση του ελέγχου και τη διαχείριση των κερδών με βάση δεδομένα από τις κατασκευαστικές εταιρείες που είναι εισηγμένες στην αγορά μετοχών της Κίνας το 2005-2008. Διαπίστωσε ότι η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου συσχετίστηκε αρνητικά, αλλά όχι στατιστικά σημαντικά, με τα κέρδη και επίσης η ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου συσχετίστηκε αρνητικά με το απροσδόκητο κόστος ελέγχου. Ως αποτέλεσμα, για να επενδύσουν αυτή την εξάρτηση, οι εταιρείες αναζήτησαν τρόπους για να μειώσουν τις αμοιβές εξωτερικού ελέγχου αντικαθιστώντας τις εργασίες εξωτερικού ελέγχου με εργασίες εσωτερικού ελέγχου.

Σύμφωνα με αυτό, οι Kaplan και Schultz (2006), όπως αναφέρεται στον Schneider (2009) δήλωσαν ότι τα ευρήματα της έρευνας του 2005 με 117 διευθυντές εσωτερικού ελέγχου έδειξαν ότι το 88% των εξωτερικών ελεγκτών των εταιρειών τους βασίστηκαν σε κάποιο βαθμό στην εργασία των εσωτερικών ελεγκτών. Επιπλέον, η συμμετοχή των εσωτερικών ελέγχων στη διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου θεωρείται σημαντική τόσο από εσωτερικούς όσο και από εξωτερικούς ελεγκτές (Smith et al., 2010). Τα ευρήματα της μελέτης Al-Twaijry et al. (2004) δείχνουν ότι η

εξάρτηση του εξωτερικού ελεγκτή από το έργο του εσωτερικού ελεγκτή ποικίλλει ανάλογα με την αντιληπτή ποιότητα του τμήματος εσωτερικού ελέγχου.

Επιπλέον, μια μελέτη από τους Ho και Hutchinson (2010) για εταιρείες μη χρηματοοικονομικού τομέα που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ διεξήχθη για να παράσχει προκαταρκτική υποστήριξη στην ιδέα ότι η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στη μείωση της προσπάθειας και των αμοιβών εξωτερικού ελέγχου. Κατά συνέπεια, η εξάρτηση των εξωτερικών ελέγχων από εσωτερικούς ελέγχους στις εταιρείες διαπιστώθηκε ότι μπορεί να μειώσει στη συνέχεια τις αμοιβές εξωτερικού ελέγχου.

Υπάρχουν πολλά πλεονεκτήματα στο να βασίζονται οι εξωτερικοί έλεγχοι σε εσωτερικούς ελέγχους, αντί να αποφεύγεται η περιττή επανάληψη των ενεργειών ελέγχου, κάτι που μπορεί επίσης να είναι επωφελές για τους εξωτερικούς ελεγκτές, καθώς οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν γενικά περισσότερες γνώσεις. Ο Schneider (2009) δήλωσε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές θα μπορούσαν να βασιστούν στη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου ως μέρος του συνολικού συστήματος εσωτερικών ελέγχων της εταιρείας. Ωστόσο, οι εξωτερικοί ελεγκτές μπορούν να βασίζονται στο έργο εσωτερικού ελέγχου που έχει ήδη πραγματοποιηθεί για τον εσωτερικό έλεγχο των εσωτερικών ελέγχων ή τον έλεγχο λογαριασμών ή τους διασυννοριακούς ελέγχους.

Επιπλέον, με βάση τις εμπειρικές μελέτες που πραγματοποιήθηκαν από τους Al-Twaijry et al. (2004), η εξάρτηση του εξωτερικού ελέγχου από τον εσωτερικό έλεγχο επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες όπως είναι η αντικειμενικότητα, η ικανότητα και η εργασιακή εμπειρία. Ο συντονισμός των προσπαθειών που σχετίζονται με την ολοκλήρωση του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων καθοδηγείται από τα πρότυπα εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου. Έχει τη δυνατότητα να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της συμβολής των εσωτερικών ελεγκτών στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων και να αυξήσει τη συνολική αποτελεσματικότητα του ελέγχου μειώνοντας την επικάλυψη της προσπάθειας ελέγχου. Ωστόσο, οι Gramling και Maletta (2001) δείχνουν ότι το επίπεδο συντονισμού μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών έχει θετικό αντίκτυπο στο επίπεδο εξάρτησης από εσωτερικούς ελέγχους.

1.4 Ο ρόλος των ελεγκτών

Αρχικά, ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή ήταν κυρίως λογιστικός, επικεντρωμένος στην ακρίβεια και την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων που αντικατοπτρίζουν την ιστορική απόδοση του οργανισμού. Μετά τα παγκόσμια σκάνδαλα ελέγχου, όπως η υπόθεση Enron το 2001, ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών έχει βελτιωθεί πάρα πολύ. Οι εσωτερικοί ελεγκτές ελέγχουν και παρακολουθούν τις διαδικασίες της εταιρείας και το επίπεδο συμμόρφωσης με τους κανόνες. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να βελτιώσουν όχι μόνο την ανάγκη να επανεξετάσουν τις προηγούμενες επιδόσεις του οργανισμού, αλλά και την πρόσφατη απόδοση και να βρουν τρόπους να τη βελτιώσουν, ώστε να βοηθήσουν στην επίτευξη των στόχων του οργανισμού και να προσθέσουν αξία στην εταιρεία (Cherkorir, 2010).

Οι εσωτερικοί ελεγκτές απασχολούνται από έναν οργανισμό για την εκτέλεση διαφόρων ελεγκτικών διαδικασιών που σχετίζονται με τους εσωτερικούς ελέγχους της εταιρείας στις οικονομικές αναφορές. Ο εσωτερικός ελεγκτής δεν απεικονίζει μόνο τους επιχειρηματικούς κινδύνους, αλλά και τον κίνδυνο απάτης που επικρατεί στην περιοχή. Οι εσωτερικοί ελεγκτές υποχρεούνται να αναφέρονται απευθείας στο διοικητικό συμβούλιο ή σε μια υποεπιτροπή του διοικητικού συμβουλίου, έτσι ώστε να μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο να πιεστούν οι εσωτερικοί ελεγκτές να παράγουν ευνοϊκές αξιολογήσεις (Chun, 1997).

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικού Ελέγχου, οι εσωτερικοί ελεγκτές αναμένεται να εφαρμόζουν και να τηρούν τις αρχές του Κώδικα Δεοντολογίας που είναι η ακεραιότητα, η αντικειμενικότητα, η εμπιστευτικότητα, η επαγγελματική επάρκεια και η δέουσα προσοχή, καθώς και η επαγγελματική συμπεριφορά προκειμένου να παρέχουν πολύτιμη και αξιόπιστη πηγή πληροφοριών για την επιτροπή ελέγχου. Επιπλέον, οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν επίσης την εξουσία να εξετάζουν τις εκθέσεις εσωτερικού ελέγχου και τις συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη για να εξετάσουν πιθανή κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων εντός του ομίλου που γνωστοποιεί η διοίκηση.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές συνεργάζονται στενά με την επιτροπή ελέγχου για να αναπτύξουν και να βασιστούν σε αμοιβαία κατανόηση και συμφωνία που θα

βοηθήσει τους εσωτερικούς ελεγκτές να προσθέσουν αξία στον εντοπισμό της επιχείρησης και στη διαχείριση των τρεχόντων και εξελισσόμενων κινδύνων. Οι επιτροπές ελέγχου λειτουργούν επίσης ως υποστήριξη και καθοδήγηση που μπορούν να βοηθήσουν στην εστίαση στον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου. Έτσι, οι επιτροπές ελέγχου μπορούν να βελτιώσουν και να ενισχύσουν την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα των διευθυντών και των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών (Bharadwaj, 2014).

Στις περισσότερες εισηγμένες εταιρείες, οι περιοδικές εκθέσεις του εσωτερικού ελέγχου προς την ελεγκτική επιτροπή ξεχωρίζουν ως κρίσιμος τομέας για δραστική βελτίωση. Οι οικονομικές αναφορές από νομοθέτες, αναλυτές ασφαλείας, θεσμικούς επενδυτές και ρυθμιστικές αρχές, οι ρόλοι των επιτροπών ελέγχου στην ενίσχυση του ρόλου του εσωτερικού ελέγχου στην κάλυψη των αναγκών του διοικητικού συμβουλίου και επίσης στη διατήρηση της χρηστής εταιρικής διακυβέρνησης είναι πλέον κρίσιμοι. Οι πληροφορίες για την οικονομική έκθεση περιλαμβάνουν μια εκτελεστική περίληψη ή κάποια άλλη στοχαστική εισαγωγή που παρέχει το πλαίσιο για την ισορροπία της έκθεσης.

Σε ότι αφορά τον τομέα των τραπεζών, οι τραπεζικές εποπτικές αρχές υποστηρίζουν τη διαβούλευση μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών με στόχο τη βελτίωση, στο μέτρο του δυνατού, της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας τους. Οι εξωτερικοί ελεγκτές επηρεάζουν την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου μέσω των ελεγκτικών τους δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων συζητήσεων με τη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο για την επιτροπή ελέγχου και συστάσεις για τη βελτίωση του εσωτερικού ελέγχου.

Ωστόσο, ο εξωτερικός ελεγκτής είναι υπεύθυνος για τη γνώμη του/της επί των οικονομικών καταστάσεων. Ο εξωτερικός ελεγκτής ή θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε όλες τις σχετικές εκθέσεις από το τμήμα εσωτερικού ελέγχου και θα πρέπει να ενημερώνεται για όλα τα σημαντικά θέματα για τα οποία μαθαίνει ο εσωτερικός ελεγκτής και τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν την εργασία του εσωτερικού ελεγκτή. Αντίθετα, ο εξωτερικός ελεγκτής ενημερώνει επίσης τον εσωτερικό ελεγκτή για όλα τα σημαντικά θέματα που ενδέχεται να επηρεάσουν τον εσωτερικό έλεγχο.

Οι εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να επικοινωνούν τακτικά, να ανταλλάσσουν πληροφορίες, εκθέσεις ελεγκτών και γνώσεις σχετικά με διάφορες τεχνικές και μεθόδους ελέγχου. Οι εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να εκτελούν εργασίες για τις τραπεζικές εποπτικές αρχές μόνο σε συμβατική βάση. Όλα τα καθήκοντα που ανατίθενται από τις τραπεζικές εποπτικές αρχές σε εξωτερικούς ελεγκτές θα πρέπει να αντιστοιχούν στην τακτική δραστηριότητά τους και θα πρέπει να εμπιπτούν στην αρμοδιότητά τους. Τόσο οι τραπεζικές εποπτικές αρχές όσο και οι εξωτερικοί ελεγκτές έχουν συμφέρον να υπάρχει κατάλληλο λογιστικό σύστημα στην τράπεζα. Ο ρόλος των εξωτερικών ελεγκτών διαφέρει από χώρα σε χώρα. Ένας κοινός παράγοντας είναι, ωστόσο, η προσδοκία ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές κατανοούν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της τράπεζας στον βαθμό στον οποίο αυτό επηρεάζει την ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων της τράπεζας (Lament, 2013).

Ένα πλεονέκτημα είναι ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές μπορούν να αποκτήσουν μια επισκόπηση μιας τράπεζας απευθείας από τις τραπεζικές εποπτικές αρχές. Σε ορισμένες χώρες, ο ρόλος των εξωτερικών ελεγκτών θεωρείται ότι περιλαμβάνει, για παράδειγμα, μεθόδους ελέγχου που χρησιμοποιούνται στις τράπεζες, την αξιολόγηση της επάρκειας της οργάνωσης και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, τον προσδιορισμό του εάν μια τράπεζα συμμορφώνεται με όλες τις νομικές απαιτήσεις, την αξιολόγηση και τη δραστηριότητα ενός τμήμα εσωτερικού ελέγχου της τράπεζας, γνωμοδοτώντας για το εάν έχουν τηρηθεί όλες οι λογιστικές διαδικασίες (Ramachandran & Subramanian, 2012). Ωστόσο, συνιστάται η εφαρμογή νομικών διαδικασιών που δεν επιβάλλουν το βάρος ευθύνης στους εξωτερικούς ελεγκτές για πληροφορίες που παρέχουν καλόπιστα στις τραπεζικές εποπτικές αρχές.

Σε ορισμένες χώρες οι τράπεζες αναθέτουν σε εξωτερικούς συνεργάτες τον εσωτερικό έλεγχο, ενώ σε άλλες χώρες, αντίθετα, απαιτείται ο εσωτερικός έλεγχος να διενεργείται από ένα εσωτερικό τμήμα της τράπεζας. Ανεξάρτητα από το εάν οι δραστηριότητες εσωτερικού ελέγχου ανατίθενται σε εξωτερικούς συνεργάτες ή όχι, το διοικητικό συμβούλιο και η διοίκηση της τράπεζας παραμένουν υπεύθυνα για την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και του ίδιου του εσωτερικού ελέγχου. Σε ορισμένες χώρες απαιτείται οι εσωτερικοί ελεγκτές που προέρχονται από περιβάλλον εκτός τράπεζας να είναι ανεξάρτητοι από τους

εξωτερικούς ελεγκτές της τράπεζας. Σε άλλα σημεία επιτρέπεται οι εσωτερικοί ελεγκτές να προέρχονται από την ίδια εταιρεία με τους εξωτερικούς ελεγκτές (Makuza, 2014).

1.5 Το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου και τα συστατικά του

Το 1985 οι ΗΠΑ ίδρυσαν την Εθνική Επιτροπή για την Απάτη των Χρηματοοικονομικών Αναφορών, γνωστή ως Επιτροπή Treadway, προκειμένου να διερευνήσει τα αίτια της απάτης στη χρηματοοικονομική αναφορά και να διατυπώσει συστάσεις για τον περιορισμό της. Αργότερα, δημιουργήθηκε η Επιτροπή Χορηγού Οργανισμού της Επιτροπής Treadway (COSO) (Pfister, 2009). Η COSO είναι ένας εθελοντικός οργανισμός που στοχεύει να παρέχει στις εταιρείες συστάσεις και κατευθυντήριες γραμμές για την αύξηση της αποτελεσματικότητας στον εσωτερικό έλεγχο. Το 1992, η COSO ανέπτυξε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο - μια καθοδήγηση για την ανώτατη διοίκηση προκειμένου να βελτιώσει τον έλεγχό τους στους οργανισμούς προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που σχετίζονται με την επιχείρηση. Το 2013, κυκλοφόρησε μια ενημερωμένη έκδοση για να κάνει το πλαίσιο πιο σχετικό με το σύνθετο επιχειρησιακό περιβάλλον.

Το πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου αποτελείται από πέντε βασικά στοιχεία που είναι το περιβάλλον ελέγχου, η αξιολόγηση κινδύνου, οι δραστηριότητες ελέγχου, η πληροφόρηση και η επικοινωνία και η παρακολούθηση. Προκειμένου να δημιουργηθεί ένας λειτουργικός εσωτερικός έλεγχος, η διοίκηση πρέπει να βεβαιωθεί ότι τα στοιχεία αυτά είναι παρόντα και λειτουργούν μαζί (McNally, 2013).

1. Περιβάλλον ελέγχου

Το περιβάλλον ελέγχου είναι το πρώτο μέρος του πλαισίου εσωτερικού ελέγχου. Δίνει τον τόνο για την εταιρεία στο σύνολό της και επίσης επηρεάζει την εκτέλεση της ευαισθητοποίησης του προσωπικού της. Αυτό αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των στοιχείων εσωτερικού ελέγχου και τη βάση των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου για την παροχή του τόνου και της οργανωτικής δομής (Leng & Zhang, 2014). Το περιβάλλον ελέγχου σημαίνει τη συνολική στάση, ευαισθητοποίηση και ενέργειες των διευθυντών και της διοίκησης σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τη

σημασία του στην οντότητα. Το περιβάλλον ελέγχου έχει επίδραση στην αποτελεσματικότητα των συγκεκριμένων διαδικασιών ελέγχου και παρέχει το υπόβαθρο βάσει του οποίου λειτουργούν άλλοι έλεγχοι.

Το περιβάλλον ελέγχου θέτει τον τόνο ενός οργανισμού, επηρεάζοντας τη συνείδηση ελέγχου των ανθρώπων του. Αποτελεί το θεμέλιο για όλα τα άλλα στοιχεία του εσωτερικού ελέγχου, παρέχοντας πειθαρχία και δομή. Οι παράγοντες του περιβάλλοντος ελέγχου περιλαμβάνουν την ακεραιότητα, τις ηθικές αξίες και την ικανότητα των ανθρώπων της οντότητας, τη φιλοσοφία και το στυλ λειτουργίας της διοίκησης, τον τρόπο με τον οποίο η διοίκηση αναθέτει εξουσία και ευθύνη και οργανώνει και αναπτύσσει τους ανθρώπους της και την προσοχή και την κατεύθυνση που παρέχει το διοικητικό συμβούλιο.

2. Εκτίμηση/αξιολόγηση κινδύνου

Η αξιολόγηση κινδύνου περιλαμβάνει τον εντοπισμό και την ανάλυση των σχετικών κινδύνων που αποτελεί τη βάση για τον προσδιορισμό του τρόπου διαχείρισης των κινδύνων. Ο κίνδυνος ορίζεται ως η πιθανότητα να συμβεί ένα γεγονός και να εμποδίσει τον οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του. Η αξιολόγηση κινδύνου λαμβάνει υπόψη διαφορετικούς τύπους εσωτερικών και εξωτερικών κινδύνων (Internal Control - Integrated Framework, 2013). Οι πηγές εσωτερικού κινδύνου προέρχονται από τη φύση των επιχειρηματικών λειτουργιών, την επενδυτική δραστηριότητα, τη χρηματοοικονομική δομή και τη λογιστική για τις καθημερινές συναλλαγές. Ενώ οι εξωτερικές πηγές κινδύνου είναι το ρυθμιστικό περιβάλλον, όπως οι λογιστικές πρακτικές, η νομοθεσία και οι κανονισμοί, και άλλοι εξωτερικοί παράγοντες όπως οι γενικές οικονομικές συνθήκες, τα επιτόκια ή ο πληθωρισμός (Ramos, 2006).

Η αξιολόγηση κινδύνου διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στη μείωση και την εξάλειψη του κόστους του κινδύνου και στην προστασία της ευημερίας της κοινωνίας κάνοντας πιο αποτελεσματική την χρήση των χρημάτων των φορολογουμένων σε δημόσιους οργανισμούς (Qiao, 2007). Με το σχεδιασμό και την οργάνωση δραστηριοτήτων, μια εταιρεία μπορεί να μειώσει τους κινδύνους, ωστόσο, είναι αδύνατο να εξαλειφθούν όλοι οι κίνδυνοι στον οργανισμό, επομένως είναι σημαντικό οι οργανισμοί να μπορούν να αποδεχτούν ένα ορισμένο επίπεδο κινδύνου.

Η διοίκηση των οργανισμών θα πρέπει να εξετάζει όλους τους κινδύνους, εσωτερικούς και εξωτερικούς, που θα μπορούσαν να σημαίνουν ότι οι στόχοι δεν επιτυγχάνονται. Επιπλέον, θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι κίνδυνοι ότι οι οικονομικές καταστάσεις ενδέχεται να παρουσιάζουν ουσιώδη ανακρίβεια. Για το σκοπό της, η διοίκηση θα πρέπει να εκτιμήσει τη σημασία του κινδύνου, να προσδιορίσει την πιθανότητα εμφάνισης του κινδύνου και να καθορίσει τον αντίκτυπο ή τις συνέπειες των εντοπισθέντων κινδύνων στον οργανισμό.

Είναι σημαντικό για τη διοίκηση να εντοπίζει δραστηριότητες ελέγχου για τον μετριασμό των εντοπισμένων κινδύνων (AICPA, 2005). Ο Pickett (2006) δηλώνει ότι οι οργανισμοί πρέπει να έχουν μια διαδικασία εντοπισμού και αξιολόγησης του κινδύνου. Αυτή είναι μια πολύ σημαντική πτυχή του συστήματος ελέγχου, επειδή ο κίνδυνος δεν εντοπίζεται, δεν υπάρχει βάση για τη γνώση του τρόπου διαχείρισης των κινδύνων μέσω της υλοποίησης δραστηριοτήτων ελέγχου.

3. Πληροφόρηση και επικοινωνία

Η πληροφόρηση και η επικοινωνία αποτελούν τη βάση για έναν λειτουργικό εσωτερικό έλεγχο. Η διοίκηση χρησιμοποιεί πληροφορίες που λαμβάνονται από διαφορετικές πηγές για να υποστηρίξει τη λειτουργία του οργανισμού και την επίτευξη των στόχων. Η επικοινωνία διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην απόκτηση και την ανταλλαγή πληροφοριών σε όλο τον οργανισμό καθώς και με εξωτερικούς ενδιαφερόμενους, μετριάζοντας τις συγκρούσεις και αναπτύσσοντας κατανόηση και καθοδήγηση για τους εργαζόμενους να ενεργούν με επιθυμητό τρόπο (Bharadwaj, 2014).

Θα πρέπει να υπάρχει μια διαδικασία για τον εντοπισμό σχετικών πληροφοριών από εξωτερικές πηγές που θα μπορούσαν να έχουν σχέση με τον οργανισμό. Θα πρέπει να θεσπιστούν διαδικασίες για να διασφαλίζεται ότι τηρούνται οι προθεσμίες υποβολής εκθέσεων και ότι οι σχετικές πληροφορίες κοινοποιούνται έγκαιρα στο κατάλληλο επίπεδο και σε μορφή που θα διευκολύνει την εύκολη ανάλυση των δεδομένων. Θα πρέπει να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν νέες ανάγκες πληροφόρησης. Θα πρέπει να υπάρχει μια διαδικασία για την καταγραφή παραπόνων ή/και σφαλμάτων ώστε να μην επαναληφθεί. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρχουν διαδικασίες που να εξηγούν στους υπαλλήλους τι πρέπει να κάνουν εάν

υποψιάζονται οποιαδήποτε παράβαση και ποια είναι τα σχετικά πρόσωπα στα οποία θα πρέπει να κοινοποιηθεί αυτό.

Το λογιστικό σύστημα θα πρέπει να χωρίζεται σε διαφορετικές κατηγορίες συναλλαγών για να διευκολύνει την υποβολή εκθέσεων και να έχει διαμορφωθεί κατά τρόπο που να διασφαλίζει την πληρότητα και την ακρίβεια των αρχείων και να αποτρέψει οποιαδήποτε διπλή εγγραφή (AICPA, 2005). Η συνιστώσα πληροφόρησης και επικοινωνίας του εσωτερικού ελέγχου τονίζει ότι ο σχετικός έλεγχος και άλλες σχετικές πληροφορίες θα πρέπει να προσδιορίζονται και να κοινοποιούνται στα σχετικά μέρη εντός του οργανισμού την κατάλληλη στιγμή και μορφή για να καταστεί δυνατή η χρήση των πληροφοριών (Jackson & Stent, 2012). Επιπλέον, είναι σημαντικό όλες οι διαδικασίες μέσα σε έναν οργανισμό να αποτυπώνονται σε επίσημα εγχειρίδια πολιτικής και διαδικασίας, τα οποία θα πρέπει να διανέμονται σε όλο το προσωπικό, ώστε να γνωρίζουν τις ευθύνες τους και πώς οι ευθύνες τους επηρεάζουν αυτές των άλλων εντός του οργανισμού.

4. Δραστηριότητες ελέγχου

Όλες οι πολιτικές και οι διαδικασίες θα πρέπει να έχουν τη μορφή γραπτών εγχειριδίων και οι διαδικασίες για κάθε δραστηριότητα στον οργανισμό θα πρέπει να εφαρμόζονται αναλόγως. Αυτές οι καθιερωμένες πολιτικές και διαδικασίες θα πρέπει να επανεξετάζονται και να ενημερώνονται σε τακτική βάση. Το εποπτικό προσωπικό θα πρέπει να επανεξετάζει τη λειτουργία των ελέγχων με αναφορά στη σχετική διαδικασία. Τυχόν αποκλίσεις από τη διαδικασία που εντοπίζονται θα πρέπει να κοινοποιούνται στα αρμόδια μέρη και να διορθώνονται έγκαιρα. Η φύλαξη των περιουσιακών στοιχείων θα πρέπει να είναι ξεχωριστή από τη λογιστική λειτουργία. Η ευθύνη για τη λειτουργία και την τήρηση αρχείων θα πρέπει να είναι χωριστές μεταξύ τους.

Όλες οι πολιτικές και οι διαδικασίες θα πρέπει να υπόκεινται σε αναθεώρηση από ένα ανεξάρτητο μέρος (AICPA, 2005). Οι δραστηριότητες ελέγχου ορίζονται ως οι ενέργειες που εκτελούνται από τους παίκτες ρόλων για τη διαχείριση του κινδύνου (Coetzee et al., 2010). Υπάρχουν διάφορες δραστηριότητες ελέγχου, όπως ο διαχωρισμός ασυμβίβαστων λειτουργιών, η κατάλληλη εξουσιοδότηση συναλλαγών, η ανεξάρτητη αναθεώρηση της απόδοσης, η απομόνωση των ευθυνών, ο σωστός

έλεγχος πρόσβασης, οι συγκρίσεις και οι συμφωνίες και ο καλός σχεδιασμός εγγράφων.

5. Δραστηριότητες παρακολούθησης

Το προσωπικό θα πρέπει να υπογράφει όταν εκτελούνται βασικές δραστηριότητες, όπως η εκτέλεση τραπεζικών συμφωνιών. Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να γνωρίζουν ότι βαρύνουν τους ίδιους να κοινοποιούν τυχόν ελλείψεις στους προβλεπόμενους ελέγχους. Επιπλέον, οι οργανισμοί θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν τους πελάτες για να εντοπίσουν ορισμένες αδυναμίες στο σύστημα ελέγχου, για παράδειγμα, εξετάζοντας τα παράπονα πελατών και διεξάγοντας έρευνες ικανοποίησης πελατών.

Η διοίκηση των οργανισμών θα πρέπει να χρησιμοποιεί αναφορές εξαιρέσεων για τον εντοπισμό αποκλίσεων από πολιτικές και διαδικασίες και να χρησιμοποιεί αναφορές που δημιουργούνται από το λειτουργικό προσωπικό ως εργαλείο για τον εντοπισμό αποκλίσεων από πολιτικές και διαδικασίες και τη μη συμμόρφωση με αυτές (AICPA, 2005). Ο Pickett (2005) τονίζει τη σημασία του στοιχείου παρακολούθησης του εσωτερικού ελέγχου τοποθετώντας το στοιχείο παρακολούθησης πάνω από τα άλλα τέσσερα στοιχεία του εσωτερικού ελέγχου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι για να λειτουργούν αποτελεσματικά οι έλεγχοι, πρέπει να παρακολουθούνται σε τακτική βάση (Coetzee et al., 2010).

Οι οργανισμοί λειτουργούν σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, πράγμα που σημαίνει ότι οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι οργανισμοί αλλάζουν συνεχώς, επομένως οι έλεγχοι θα μπορούσαν να καταστούν παρωχημένοι. Επομένως, η παρακολούθηση αυτών των συνθηκών είναι σημαντική για να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρηματικοί στόχοι επιτυγχάνονται διασφαλίζοντας ότι οι έλεγχοι είναι σχετικοί και λειτουργούν αποτελεσματικά (Coetzee et al., 2010). Η συνεχής αξιολόγηση και ο έλεγχος των επιχειρηματικών διαδικασιών σε διαφορετικά επίπεδα οργάνωσης συμβάλλουν στην παροχή έγκαιρης πληροφόρησης για τη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο σχετικά με ελλείψεις που μπορούν να αντιμετωπιστούν αργότερα.

Παρακολουθώντας τις εργασιακές διαδικασίες, ο οργανισμός μπορεί να διασφαλίσει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητά τους. Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της συνιστώσας παρακολούθησης του εσωτερικού ελέγχου είναι η αξιολόγηση της ποιότητας της απόδοσης του συστήματος με την πάροδο του χρόνου, αναγνωρίζοντας ότι οι συνθήκες θα αλλάξουν. Οι διαδικασίες παρακολούθησης μπορούν να εκτελεστούν με δύο τρόπους, ως μια συνεχής διαδικασία και ως μέρος μιας ξεχωριστής αξιολόγησης (Ramos, 2006).

Ο Ramos (2006) αναφέρει ότι η συνεχής διαδικασία παρακολούθησης μπορεί να περιλαμβάνει, εποπτικές δραστηριότητες, που πραγματοποιούνται κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών. Η εξωτερική επικοινωνία μπορεί να αποτελείται από παράπονα από ενδιαφερόμενα μέρη. Η επικοινωνία παραπόνων μπορεί να υποδεικνύει ελλείψεις συστήματος σε μια διαδικασία εργασίας στον οργανισμό. Οι εξωτερικοί ελεγκτές μπορούν να εντοπίσουν πιθανές αδυναμίες και να παρέχουν συστάσεις σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης του εσωτερικού ελέγχου. Τέλος μπορεί να περιλαμβάνει την επισήμανση από τους εργαζόμενους ότι εκτελείται μια δραστηριότητα, κάτι που επιτρέπει στη διοίκηση να επιβλέπει την εκτέλεση των δραστηριοτήτων ελέγχου.

1.6 Παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου

Δεν υπάρχει τέλειο σύστημα ελέγχου. Ανεξάρτητα από το πώς θα σχεδιαστούν οι εσωτερικοί έλεγχοι, μπορούν να παρέχουν μόνο μια εύλογη διαβεβαίωση ότι οι στόχοι θα επιτευχθούν Yeh & Yeh (2007). Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή αποτελεσματικών συστημάτων εσωτερικού ελέγχου απαιτεί από τη διοίκηση να κατανοεί σαφώς τους στόχους του οργανισμού και το περιβάλλον λειτουργίας του. Η διοίκηση πρέπει επίσης να αναγνωρίσει τους εγγενείς περιορισμούς στο σχεδιασμό και την εφαρμογή του συστήματος που μπορεί να επηρεάσουν την τελική παράδοση των στόχων και των υπηρεσιών της εταιρείας. Αυτοί οι εγγενείς περιορισμοί περιλαμβάνουν τα ακόλουθα (Vijayakumar & Nagaraja, 2012):

- **Ανθρώπινη κρίση**

Η αποτελεσματικότητα των ελέγχων θα περιοριστεί από αποφάσεις που λαμβάνονται με ανθρώπινη κρίση υπό την πίεση για διεξαγωγή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες. Σύμφωνα με το INTOSAI (2004), η αποτελεσματικότητα των ελέγχων περιορίζεται από την πραγματικότητα της ανθρώπινης αδυναμίας στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων. Μια τέτοια απόφαση πρέπει να λαμβάνεται με ανθρώπινη κρίση στον διαθέσιμο χρόνο, με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες και υπό τις πιέσεις της επιχειρηματικής συμπεριφοράς. Ορισμένες αποφάσεις που βασίζονται στην ανθρώπινη κρίση μπορεί αργότερα, να διαπιστωθεί ότι παράγουν λιγότερο από τα επιθυμητά αποτελέσματα και μπορεί να χρειαστεί να αλλάξουν.

- **Ανθρώπινα λάθη**

Οι εργαζόμενοι μερικές φορές παρεξηγούν τις οδηγίες ή απλώς κάνουν λάθη. Λάθη μπορεί επίσης να προκύψουν από τη νέα τεχνολογία και την πολυπλοκότητα των πληροφοριακών συστημάτων υπολογιστών, την απροσεξία, την απόσπαση της προσοχής και άλλα (King, 2011). Για παράδειγμα, ένας προϊστάμενος του λογιστικού τμήματος που είναι υπεύθυνος για τη διερεύνηση της εξαίρεσης μπορεί απλώς να ξεχάσει ή να αποτύχει να συνεχίσει την έρευνα αρκετά ώστε να μπορεί να κάνει τις κατάλληλες διορθώσεις. Το έκτακτο προσωπικό που εκτελεί καθήκοντα ελέγχου για εργαζομένους που βρίσκονται σε διακοπές ή είναι άρρωστοι μπορεί να μην εκτελεί σωστά την εργασία. Η αλλαγή συστήματος μπορεί να εφαρμοστεί πριν το προσωπικό εκπαιδευτεί ώστε να αντιδρά κατάλληλα σε σημάδια λανθασμένης λειτουργίας.

- **Παράκαμψη διοίκησης**

Το προσωπικό υψηλού επιπέδου μπορεί να είναι σε θέση να παρακάμψει προδιαγεγραμμένες πολιτικές ή διαδικασίες για προσωπικά οφέλη ή πλεονεκτήματα. Αυτό δεν πρέπει να συγχέεται με την παρέμβαση της διοίκησης, η οποία αντιπροσωπεύει ενέργειες της διοίκησης για απόκλιση από προδιαγεγραμμένες πολιτικές και διαδικασίες για νόμιμους σκοπούς. Σύμφωνα με την Επιτροπή Χορηγών Οργανισμών της Επιτροπής Τρεαγουάι (COSO, 1999), ένας διευθυντής τμήματος ή λειτουργικής μονάδας ή μέλος ανώτατης διοίκησης μπορεί να παρακάμψει τον έλεγχο για πολλούς λόγους, όπως για να αυξήσει τα αναφερόμενα έσοδα για να

καλύπτει μια απρόβλεπτη μείωση στα μερίδια αγοράς, για ενίσχυση των αναφερόμενων κερδών για την κάλυψη μη ρεαλιστικών προϋπολογισμών, για ενίσχυση της αγοραίας αξίας της οικονομικής οντότητας πριν από τη δημόσια προσφορά ή πώληση, για κάλυψη πωλήσεων ή προβλέψεων κερδών για ενίσχυση των πληρωμών μπόνους που συνδέονται με την απόδοση, για να φαίνεται ότι καλύπτουν παραβιάσεις χρέους συμφωνίες ή για απόκρυψη της έλλειψης συμμόρφωσης με τις νομικές απαιτήσεις. Οι πρακτικές παράκαμψης περιλαμβάνουν σκόπιμες ψευδείς δηλώσεις σε τραπεζίτες, δικηγόρους, λογιστές και πωλητές, και σκόπιμη έκδοση πλαστών εγγράφων, όπως εντολές αγοράς και τιμολόγια πωλήσεων.

- **Συμπαιγνία**

Άτομα που ενεργούν συλλογικά και τροποποιούν οικονομικά δεδομένα ή άλλες πληροφορίες διαχείρισης με τρόπο που δεν μπορεί να προσδιοριστεί από τα συστήματα ελέγχου. Το λογιστικό προσωπικό που συνεργάζεται για να εξαπατήσει την εταιρεία βρίσκει τρόπους να επιλύσει τους τρέχοντες εσωτερικούς ελέγχους, (Buck & Breuker, 2008). Όταν δύο ή περισσότεροι υπάλληλοι εργάζονται με τις ίδιες οικονομικές πληροφορίες, μπορούν να χειραγωγήσουν τα δεδομένα για δικούς τους σκοπούς. Ενδέχεται να ανταλλάξουν τον κωδικό πρόσβασης επιτρέποντας ο ένας στον άλλον να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες χωρίς κανένας άλλος να ελέγχει την εργασία.

Μπορούν να δημιουργήσουν ψευδείς συναλλαγές για να κλέψουν χρήματα από την εταιρεία και να εγκρίνουν ο ένας τις συναλλαγές του άλλου. Μπορεί να συμβεί συμπαιγνία, για παράδειγμα, μεταξύ ενός υπαλλήλου που εκτελεί μια σημαντική λειτουργία ελέγχου και ενός πελάτη, προμηθευτή ή άλλου υπαλλήλου, (King, 2011). Σε διαφορετικό επίπεδο, πολλά επίπεδα διαχείρισης πωλήσεων ή λειτουργικών μονάδων ενδέχεται να συμπαιγνούν για την παράκαμψη των ελέγχων, έτσι ώστε τα αναφερόμενα αποτελέσματα να πληρούν τους προϋπολογισμούς ή τους στόχους κινήτρων.

1.7 Επιτροπή Ελέγχου

Η Επιτροπή Ελέγχου θα πρέπει να επιβεβαιώνει ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι υπεύθυνος για τη διασφάλιση ότι το έργο του εκτελείται σωστά και είναι αποδεδειγμένα αποτελεσματικό στην επίτευξη των αποτελεσμάτων. Ο εσωτερικός έλεγχος αξιολογεί και αναφέρει την καταλληλότητα των εσωτερικών ελέγχων να συμβάλλουν στη σωστή χρήση των πόρων, που είναι ο στόχος της εταιρικής διακυβέρνησης. Για να επιτευχθεί η καλή εταιρική διακυβέρνηση, η εταιρεία πρέπει να διορθώσει τους εσωτερικούς ελέγχους της και αυτό είναι καθήκον του εσωτερικού ελεγκτή. Ο Holt (2012) υποδεικνύει ότι ο εσωτερικός έλεγχος παρουσιάζει ένα διακριτικό ρόλο στην εταιρική διακυβέρνηση παρακολουθώντας τους κινδύνους που σχετίζονται με την επιχείρηση και διασφαλίζει ότι όλες οι οργανωτικές διαδικασίες ελέγχονται αποτελεσματικά.

Λόγω της σοβαρής οικονομικής κρίσης του 2008, η ανάγκη για ένα υγιές σύστημα διακυβέρνησης έχει γίνει έντονα αισθητή (Bédard & Gendron, 2010). Η θεωρία της αντιπροσώπευσης προτείνει εσωτερικούς και εξωτερικούς μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης που αμβλύνουν τις συγκρούσεις μεταξύ διευθυντών και μετόχων και μειώνουν το κόστος της αντιπροσώπευσης (Jensen & Meckling, 1976). Ένας από τους μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης είναι η επιτροπή ελέγχου. Η επιτροπή ελέγχου θεωρείται ως ένα ουσιαστικό μέσο αυτορρύθμισης εσωτερικής διακυβέρνησης που αναμένεται να παρέχει εποπτικό ρόλο σε ολόκληρη τη διαδικασία της χρηματοοικονομικής αναφοράς, ιδιαίτερα στο έργο του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και των ελεγκτών (Hermanson & Rittenberg, 2003).

Με βάση τη θεωρία της αντιπροσώπευσης και τη θεωρία εξάρτησης από πόρους, η παρουσία μελών που είναι ανεξάρτητα σε μια επιτροπή ελέγχου βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της επιτροπής ελέγχου στην εκτέλεση των καθηκόντων επίβλεψης. Οι ανεξάρτητοι διευθυντές της επιτροπής ελέγχου θεωρούνται από την αγορά ως επαγγελματίες μέλη που είναι πρόθυμα να παρέχουν συμβουλές. Οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι η ανεξαρτησία των μελών της επιτροπής ελέγχου αυξάνει την αξιοπιστία και την ακρίβεια των οικονομικών αναφορών μιας εταιρείας (Abbott et al., 2004).

Τα μέλη της επιτροπής ελέγχου με λογιστικό υπόβαθρο είναι πιο πιθανό να κατανοήσουν τους λογιστικούς αριθμούς και να ενισχύσουν την ικανότητα της ελεγκτικής επιτροπής να περιορίσει τη συμμετοχή της διοίκησης στις δραστηριότητες διαχείρισης κερδών για την κάλυψη συμπεριφοράς προσωπικού συμφέροντος (Chang & Sun, 2010). Επιπλέον, η BRC (1999) προτείνει μια επιτροπή ελέγχου να συνεδριάζει συχνά για να εκτελεί αποτελεσματικά τις εποπτικές της αρμοδιότητες. Ο αριθμός των συνεδριάσεων που πραγματοποιούνται από την επιτροπή ελέγχου θεωρείται ότι οδηγεί σε διαφανείς λογιστικές πληροφορίες (Kent & Stewart, 2008). Τέλος, τα μέλη της επιτροπής ελέγχου με μικρότερη θητεία είναι πιο πιθανό να ασκούν αποτελεσματικά τον ρόλο επίβλεψης καθώς αναμένεται να αμφισβητήσουν τη διοικητική απόφαση.

Σε μια κίνηση για τη διασφάλιση της ποιότητας της χρηματοοικονομικής αναφοράς, ο ρόλος της αποτελεσματικής επιτροπής ελέγχου και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου στην ενίσχυση της προοπτικής εταιρικής διακυβέρνησης και χρηματοοικονομικής αναφοράς της εταιρείας έχει τονιστεί από αρκετούς ακαδημαϊκούς ερευνητές (Soh & Martinov-Bennie, 2011). Ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου βοηθά την επιτροπή ελέγχου με ισχυρισμούς σχετικά με τον έλεγχο, την ανεξάρτητη αξιολόγηση των λογιστικών διαδικασιών και πρακτικών και την ανάλυση κινδύνου και απάτης (Hermanson & Rittenberg, 2003).

Ο εσωτερικός έλεγχος χρησιμεύει επίσης ως ένα πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο για την επιτροπή ελέγχου προκειμένου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της για οικονομική αναφορά. Από την άλλη πλευρά, η επιτροπή ελέγχου είναι υπεύθυνη για την επανεξέταση του σχεδίου εσωτερικού ελέγχου και τη διασφάλιση της επάρκειας του εύρους της δραστηριότητας εσωτερικού ελέγχου (Zain et al., 2006). Επιπλέον, οι Carcello et al. (2005) υποστηρίζουν ότι μια επιτροπή ελέγχου πρέπει να ασκεί κάποιο είδος ελέγχου στη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου για να διασφαλίσει εάν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου παίζει αποτελεσματικό ρόλο παρακολούθησης και παρέχει βοήθεια στην επιτροπή ελέγχου. Αυτό μπορεί να γίνει με την άσκηση ελέγχου στους πόρους του οργανισμού που διατίθενται για εσωτερικό έλεγχο.

Η ανεξαρτησία των μελών της επιτροπής ελέγχου είναι ένας κρίσιμος παράγοντας που επηρεάζει την αποτελεσματικότητα της επιτροπής στην επίβλεψη

της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς. Σύμφωνα με τους Sharma και Iselin (2005) και τους Al-Mamun et al. (2014), η επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να αποτελείται από πολλούς ανεξάρτητους διευθυντές, επειδή νοιάζονται για τη φήμη και το κύρος τους. Επιπλέον, οι Ye et al. (2011) υποστηρίζουν ότι τα μέλη της ανεξάρτητης επιτροπής ελέγχου αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο για τη διαδικασία χρηματοοικονομικής αναφοράς καθώς ενισχύουν την ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας.

Μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας δείχνει ότι η ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου βελτιώνει την ποιότητα των οικονομικών πληροφοριών μέσω του μετριασμού των δραστηριοτήτων διαχείρισης κερδών (Salleh & Haat, 2014). Ωστόσο, υπάρχουν δύο ανταγωνιστικές απόψεις σχετικά με την πιθανή συσχέτιση μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και του προϋπολογισμού εσωτερικού ελέγχου. Οι υποστηρικτές της συμπληρωματικής υπόθεσης υποστηρίζουν ότι τα διευθυντικά στελέχη της ανεξάρτητης επιτροπής ελέγχου μπορεί να απαιτούν μεγαλύτερη βεβαιότητα για τη διαδικασία χρηματοοικονομικής αναφοράς, καθώς ανησυχούν περισσότερο για τη φήμη τους και τον κίνδυνο δικαστικής αγωγής (Barua et al., 2010).

Ως εκ τούτου, αναμένεται μια θετική σχέση μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και του προϋπολογισμού εσωτερικού ελέγχου. Η βιβλιογραφία για τις αμοιβές ελέγχου υποδηλώνει ότι οι εταιρείες με θετικά αποτελέσματα έχουν επιτροπές ελέγχου που απαιτούν υψηλότερη ποιότητα ελέγχου για την αποτελεσματική παρακολούθηση της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς (Vafeas & Waeglein, 2007). Από την άλλη πλευρά, οι αντίπαλοι της συμπληρωματικής υπόθεσης θεωρούν την επιτροπή ελέγχου με ανεξάρτητους διευθυντές ως αποτελεσματικό σύστημα διακυβέρνησης που μπορεί να παρακολουθεί τους εσωτερικούς ελέγχους και τη διαδικασία χρηματοοικονομικής αναφοράς.

Ως εκ τούτου, θα υπήρχε λιγότερη ζήτηση για πρόσθετη διασφάλιση από τους εσωτερικούς ελεγκτές (Sarens et al., 2011) και αναμένεται δυσμενής συσχέτιση μεταξύ της ανεξαρτησίας της επιτροπής ελέγχου και του εσωτερικού ελέγχου. Εκτός από την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου, η τεχνογνωσία θεωρείται γενικά ως κρίσιμο χαρακτηριστικό για την αποτελεσματική λειτουργία μιας επιτροπής ελέγχου

(Baxter & Cotter, 2009). Οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι οι επενδυτές έλκονται από εταιρείες που αποτελούνται από μεγαλύτερο αριθμό οικονομικών και λογιστικών εμπειρογνομόνων στην επιτροπή ελέγχου. Αυτό οφείλεται στο ότι οι διευθυντές της επιτροπής ελέγχου με τέτοια τεχνογνωσία έχουν την ικανότητα να αναλύουν οικονομικές καταστάσεις καθώς και να αναγνωρίζουν και να κατανοούν τη χρήση αποδεκτών λογιστικών προτύπων (Carcello et al., 2011).

Οι Schmidt και Wilkins (2012) υποστηρίζουν ότι οι οικονομικοί εμπειρογνώμονες στην επιτροπή ελέγχου παρέχουν σημαντική αξία στους πελάτες εξαλείφοντας τις δόλιες δραστηριότητες από τον οργανισμό. Ο νόμος Sarbanes Oxely καθιστά υποχρεωτικό για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο των ΗΠΑ εταιρείες να περιλαμβάνουν τουλάχιστον έναν οικονομικό εμπειρογνώμονα στην επιτροπή ελέγχου. Ο Persons (2009) υποστηρίζει ότι ανεξάρτητα μέλη μιας ελεγκτικής επιτροπής με χρηματοοικονομική ή λογιστική εξειδίκευση είναι πιο πιθανό να εντοπίσουν τυχόν οικονομικές ανακρίβειες ή ακατάλληλες επιχειρηματικές συναλλαγές επειδή θα πρέπει να συμμορφώνονται με τους δικούς τους επαγγελματικούς κώδικες δεοντολογίας για να διατηρήσουν τη φήμη τους.

Η υπάρχουσα βιβλιογραφία τεκμηριώνει ότι η οικονομική εμπειρογνομοσύνη της επιτροπής ελέγχου ενισχύει την ποιότητα των κερδών (Baxter & Cotter, 2009) και μετριάξει τις δραστηριότητες διαχείρισης κερδών (Salleh & Haat, 2014). Αυτά τα αποτελέσματα συνάδουν με το επιχείρημα της θεωρίας της αντιπροσώπευσης ότι η παρουσία ενός μέλους της ελεγκτικής επιτροπής με λογιστική εμπειρογνομοσύνη μειώνει την πιθανότητα συγκρούσεων και ενισχύει την ποιότητα των οικονομικών αναφορών. Η μεγαλύτερη συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής ελέγχου επιτρέπει την καλύτερη επικοινωνία μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και των εξωτερικών ελεγκτών, καθιστώντας έτσι την επιτροπή ελέγχου πιο αποτελεσματική (Zaman et al., 2011).

Επιπλέον, όταν οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνται συχνά, περισσότερα θέματα όπως η διαχείριση κινδύνου, οι εσωτερικοί λογιστικοί έλεγχοι και η διαδικασία χρηματοοικονομικής αναφοράς μπορούν να συζητηθούν λεπτομερώς (Saleh et al., 2007). Προηγούμενες μελέτες διαπίστωσαν ότι τέτοιοι οργανισμοί με συχνές συνεδριάσεις της επιτροπής ελέγχου επιδίδονται λιγότερο σε δραστηριότητες

διαχείρισης κερδών. Τόνισαν επίσης ότι οι συχνές συναντήσεις από την επιτροπή ελέγχου μειώνουν την πιθανότητα λήψης ειδικής γνώμης του ελέγχου (Farinha & Viana, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

2.1 Η έννοια της επιχειρηματικότητας

Σήμερα υπάρχουν πολλοί ορισμοί της επιχειρηματικότητας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Το περιεχόμενο αυτών των δύο εννοιών έχει αλλάξει με την πάροδο του χρόνου, με την ανάπτυξη της επιστημονικής-τεχνικής προόδου και της κοινωνίας στο σύνολό της. Για παράδειγμα, ο Hizrich (2002) μιλάει για την επιχειρηματικότητα ως τη διαδικασία δημιουργίας κάτι νέου που έχει αξία, αντίστοιχα, του επιχειρηματία ως ένα άτομο που ξοδεύει χρόνο και ενέργεια, αναλαμβάνει το βάρος του, ψυχολογικό, οικονομικό και κοινωνικό κίνδυνο, με αντάλλαγμα τα χρήματα Σύμφωνα με τους Goncharova et al. (2009), η επιχειρηματικότητα παρουσιάζεται ως δραστηριότητα ανθρώπων, που πραγματοποιείται με δική τους ευθύνη με σκοπό το κέρδος.

Για παράδειγμα, οι Acs και Varga (2004) υποστηρίζουν ότι η επιχειρηματικότητα πρέπει να θεωρείται ως η συνειδητοποίηση των ειδικών ικανοτήτων του ατόμου, η οποία εκφράζεται σε έναν ορθολογικό συνδυασμό παραγόντων παραγωγής με βάση την καινοτόμο προσέγγιση του κινδύνου. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε όλες τις περιπτώσεις αναδεικνύεται ο επικίνδυνος χαρακτήρας των παραπάνω δραστηριοτήτων. Η επιχειρηματικότητα παίζει πρωταρχικό ρόλο στην ανάπτυξη κάθε χώρας. Ο Schumpeter (1934) ένας Αυστριακός επιστήμονας, δήλωσε ότι ο επιχειρηματίας είναι η οικονομική οντότητα της οποίας η λειτουργία είναι απλώς η εφαρμογή νέων συνδυασμών. Στο ανταγωνιστικό περιβάλλον, οι επιχειρηματίες μπορούν να θεωρηθούν ως οι κύριοι παράγοντες, καθώς ο ανταγωνισμός τους οδηγεί σε μείωση του κόστους, μείωση όχι μόνο των οικονομικών απωλειών, αλλά και της αξίας των αγαθών και των υπηρεσιών. Οδηγεί επίσης σε πολλές διαδικασίες εκσυγχρονισμού μέσω της εισαγωγής προηγμένων τεχνολογιών.

Η επιχειρηματικότητα έχει αντίκτυπο τόσο στα κοινωνικά όσο και στα οικονομικά συστήματα της χώρας. Η επίλυση πολλών κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων ανεργίας και χαμηλού εισοδήματος είναι αποτέλεσμα της υλοποίησης των λειτουργιών της επιχειρηματικότητας γενικότερα. Δίνει επίσης τη δυνατότητα διαμόρφωσης μιας νέας παραγωγής διαφορετικού λειτουργικού προσανατολισμού,

η οποία με τη σειρά της οδηγεί στη δημιουργία ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος του περιφερειακού ή εθνικού οικονομικού συστήματος. Ως αξιολόγηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, είναι σύνηθες να χρησιμοποιείται ο οικονομικός δείκτης ως επιχειρηματική δραστηριότητα. Είναι μια αντανάκλαση της έντασης αυτής της διαδικασίας σε μια συγκεκριμένη οικονομική περιοχή. Η επιχειρηματική δραστηριότητα είναι ένας ξεχωριστός υπό όρους δείκτης μέσω του οποίου είναι δυνατή η μελέτη της κατάστασης της επιχειρηματικότητας στις συγκεκριμένες συνθήκες για κάθε περιοχή.

Η επιχειρηματικότητα έχει αναγνωριστεί ως παράγοντας παρονομαστή για την αντιμετώπιση του ζητήματος των ανέργων πτυχιούχων (Othman et al., 2004). Η αυτοαπασχόληση παρακινεί ένα άτομο να προσπαθήσει σκληρά στη ζωή του. Έτσι, η στάση απέναντι στην επιχειρηματικότητα και την αυτο-αποτελεσματικότητα έχουν σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματική πρόθεση, καθώς και τον προσδιορισμό της επιτυχίας των επιχειρηματιών. Λίγες έρευνες έχουν αναπτυχθεί για τη μέτρηση των στάσεων και της επιχειρηματικής αποτελεσματικότητας (Shariff & Saud, 2009). Σύμφωνα με το μοντέλο επιχειρηματικής πρόθεσης του Davidsson (1995), ο βασικός καθοριστικός παράγοντας της επιχειρηματικής πρόθεσης είναι η πεποίθηση ενός ατόμου που ξεκινά και διευθύνει τον δικό του οργανισμό ή η εταιρεία που λειτουργεί ως επιλογή για αυτόν.

Τα προγράμματα επιχειρηματικότητας μπορούν να συμβάλουν στην καλύτερη κατανόηση της επιχειρηματικότητας ως ευκαιρίας εργασίας και επίσης ενεργοποιούν την καλή στάση απέναντι στην επιχειρηματικότητα (Gorman et al., 1997). Ένας βασικός παράγοντας που πρέπει ακόμη να εξεταστεί διεξοδικά στην επιχειρηματική βιβλιογραφία είναι η επίδραση του περιβαλλοντικού παράγοντα (Wright, 2001). Μερικά άτομα που σκοπεύουν να γίνουν επιχειρηματίες μπορεί να μην συνειδητοποιούν ότι υπάρχουν πολλοί πόροι στο περιβάλλον τους που τους αναγκάζουν να παραιτηθούν ή να χάσουν την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν πλήρως αυτούς τους πόρους (Reynolds et al., 2002). Επιπλέον, ο Specht (1993) έδειξε ότι υπάρχουν κάποια άτομα που απλώς ξεκινούν την επιχείρηση χωρίς να λαμβάνουν υπόψη αόρατα προβλήματα όπως πολιτικές αλλαγές, οικονομική ύφεση, οικονομική

κατάρρευση ή τη γεωγραφική περιοχή, που θα μπορούσαν να προκαλέσουν την αποτυχία των επιχειρήσεων.

2.2 Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόθεση για επιχειρηματικότητα

Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας ή η επιχειρηματική δράση στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι αυθόρμητη. Αντίθετα, είναι βασικά το αποτέλεσμα της πρόθεσης ή της επιλογής των επιχειρηματιών να ακολουθήσουν την επιχειρηματική σταδιοδρομία ως απάντηση στις ευκαιρίες που έχουν εντοπιστεί. Η θεωρητική βάση. Σύμφωνα με τον Ajzen (2012), όσο ισχυρότερη είναι η πρόθεση, τόσο πιο πιθανή είναι η δράση. Ωστόσο, μια τέτοια επιχειρηματική πρόθεση εξαρτάται από τη συνολική αξιολόγηση και τα αποτελέσματα μιας επιχειρηματικής προσπάθειας για ορισμένες ευκαιρίες.

Στην αξιολόγηση, οι υπολογιστικοί κίνδυνοι και τα κέρδη είναι πολύ σημαντικά, ενώ η επιχειρηματική εκπαίδευση μπορεί να διαδραματίσει πολύ κρίσιμο ρόλο. Η εκπαίδευση αυξάνει την πιθανότητα ανακάλυψης νέων ευκαιριών και καθιστά την επιχειρηματική δράση πιο εφικτή. Η επιχειρηματική εκπαίδευση προετοιμάζει τα άτομα που κατέχουν τις απαραίτητες δεξιότητες και ικανότητες για να ιδρύσουν τη δική τους επιχείρηση. Ενθαρρύνει τους ανθρώπους να αποδεχτούν τον πόνο της επιχειρηματικής σταδιοδρομίας για να επιτύχουν στη ζωή τους. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η επιτυχία και η αποτυχία της επιχειρηματικότητας εξαρτάται από ορισμένους εξωτερικούς παράγοντες που αναλύονται στη συνέχεια.

- **Επιχειρηματική πρόθεση**

Ο Ajzen (2012) έχει ορίσει την πρόθεση ως το ποσό της προσπάθειας που καταβάλλεται από ένα άτομο προκειμένου να συμπεριφερθεί με συγκεκριμένο τρόπο ή να επιδείξει συγκεκριμένη συμπεριφορά. Σύμφωνα με αυτόν, η πρόθεση θεωρείται ο ισχυρότερος προγνωστικός παράγοντας της πραγματικής συμπεριφοράς ενός ατόμου. Προκειμένου να κατανοηθεί με σαφήνεια η συμπεριφορά ενός ατόμου, είναι υψίστης σημασίας στο αρχικό στάδιο να αποκτηθεί η γνώση σχετικά με την πρόθεσή του να πραγματοποιήσει αυτή τη συμπεριφορά. Αυτό συμβαίνει επειδή η απόφαση ενός ατόμου να εκτελέσει μια δεδομένη συμπεριφορά καθορίζεται από την

πρόθεσή του να εκτελέσει τη σχετική συμπεριφορά. Ως εκ τούτου, οι ερευνητές έχουν μελετήσει εκτενώς τι πυροδοτεί τις προθέσεις των ατόμων να επιτελούν συγκεκριμένη συμπεριφορά σε διαφορετικούς τομείς.

Έχουν επίσης διεξαχθεί μελέτες για να ανακαλύψουν τι είναι αυτό που ωθεί τα άτομα να γίνουν επιχειρηματίες και να ξεκινήσουν νέες επιχειρήσεις. Αυτό συμβαίνει επειδή η έναρξη νέων επιχειρήσεων δεν είναι τυχαία, αλλά αυτές οι λεγόμενες επιχειρηματικές ενέργειες είναι πολύ σκόπιμες. Ως εκ τούτου, η έναρξη μιας νέας επιχειρηματικής επιχείρησης ορίζεται συνήθως ως μια σκόπιμη επιλογή σταδιοδρομίας. Προστέθηκε από τους Krueger et al. (2000) ότι είναι σημαντικό να μελετηθεί η επιχειρηματική πρόθεση επειδή διευκολύνει τις έρευνες για την εξήγηση και τη μοντελοποίηση του λόγου για τον οποίο ένας σημαντικός αριθμός επιχειρηματιών αποφασίζει να ξεκινήσει τη δική του επιχείρηση.

Αναφέρθηκε περαιτέρω ότι η κατανόηση της πρόθεσης βοηθά τους ερευνητές καθώς και τους θεωρητικούς να αποκτήσουν βαθιά γνώση για το συγκεκριμένο φαινόμενο. Οι συγγραφείς ανέφεραν περαιτέρω ότι οποιοδήποτε μοντέλο που βασίζεται σε επιχειρηματικές προθέσεις μπορεί να θεωρηθεί ως ο καταλληλότερος τρόπος για την πρόβλεψη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, σύμφωνα με αυτούς, η επιχειρηματικότητα αναφέρεται σε έναν τρόπο σκέψης που εστιάζει στις ευκαιρίες έναντι των απειλών, όπου η διαδικασία αναγνώρισης ευκαιριών είναι εμφανώς μια σκόπιμη διαδικασία, και ως εκ τούτου προσφέρουν έναν τρόπο καλύτερης εξήγησης καθώς και πρόβλεψης των προδρομών για την έναρξη μιας επιχείρησης.

- **Στάση**

Η πτυχή της στάσης τέθηκε για πρώτη φορά στην προσοχή από τον Δαρβίνο όπως αναφέρεται στους Ndubisi και Sinti (2006) όπου περιγράφηκε από τον ίδιο ως ένα συναίσθημα που προέρχεται σε μεγάλο βαθμό από τη φυσική έκφραση του ατόμου. Τα τελευταία χρόνια, έχει δηλωθεί ότι η στάση διαμορφώνεται με βάση τις ψυχολογικές προοπτικές των ατόμων. Επιπλέον, η στάση έχει παραμείνει ζωτικό στοιχείο όσον αφορά την κατανόηση της ανθρώπινης πρόθεσης, καθώς το στοιχείο της στάσης είναι αναπόσπαστο μέρος των θεωριών του Ajzen (2012) που

επικεντρώνεται στην κατανόηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Σε αυτές τις θεωρίες, η στάση συνδέεται άμεσα με τις προθέσεις του ατόμου και δημιουργεί την πρόθεση συμπεριφοράς του ατόμου.

Αυτές οι πεποιθήσεις με τη σειρά τους αναφέρονται ως γνωστικές και συναισθηματικές πτυχές των πεποιθήσεων. Επιπλέον, έχει διευκρινιστεί περαιτέρω από τους ερευνητές ότι η θετική καθώς και η αρνητική αξιολόγηση της επιδιωκόμενης συμπεριφοράς επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τη στάση του ατόμου. Η βιβλιογραφία μαρτυρεί ότι ένας μεγάλος αριθμός μελετών έχει πραγματοποιηθεί για τον έλεγχο του τρόπου με τον οποίο οι στάσεις επηρεάζουν την πρόθεση του ατόμου και τα αποτελέσματα των μελετών έχουν δείξει ότι η στάση έχει σίγουρα σημαντική επίδραση στην πρόθεση συμπεριφοράς των ανθρώπων. Ένας μεγάλος αριθμός ερευνητών έχει διαπιστώσει ότι η στάση ήταν ένας σημαντικός παράγοντας πρόβλεψης της επιχειρηματικής πρόθεσης.

Μια έρευνα που διεξήχθη από τους Marques et al. (2012) διαπίστωσε ότι η στάση ήταν ένας ισχυρός και άμεσος παράγοντας επιρροής όταν πρόκειται για την πρόβλεψη της επιχειρηματικής πρόθεσης. Οι Krueger και Brazeal (1994) εξέτασαν τη στάση-προθέσεις των μαθητών. Το εύρημα έδειξε ότι η στάση είχε σημαντική επίδραση στην πρόθεση. Αυτά τα αποτελέσματα ήταν παρόμοια με μια διεξαγωγή έρευνας στη Μαλαισία, η οποία διαπίστωσε επίσης ότι ο μαθητής είχε υψηλή επιχειρηματική στάση. Σε μια μελέτη που έγινε από τους Hazzuri et al. (2014) εντοπίστηκε ότι η πρόθεση συμμετοχής σε επιχειρηματικές δραστηριότητες βασιζόταν στην επιχειρηματική τους στάση. Αποκαλύφθηκε επίσης ότι για να ενισχυθεί η επιχειρηματική στάση χρειαζόνταν πρότυπα ρόλων και πληροφορίες που προέρχονται από προσωπική εμπειρία.

- **Επιχειρηματική εκπαίδευση**

Οι Marques et al. (2012) ανέφεραν ότι ο τομέας της επιχειρηματικότητας ως ένα από τα τελευταία παραδείγματα στον τομέα των κοινωνικοοικονομικών επιστημών, έχει κερδίσει μεγάλο ενδιαφέρον τις τελευταίες δεκαετίες τόσο στην επιστημονική όσο και στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Τις τελευταίες δεκαετίες, η επιρροή της εκπαίδευσης στα επιχειρηματικά επιτεύγματα έχει πράγματι μετατραπεί

σε θέμα πολλών συζητήσεων. Σύμφωνα με τον Farashah (2013) ως αποτέλεσμα της δραστηκής αύξησης του αριθμού των επιχειρηματικών προγραμμάτων μαζί με το ενδιαφέρον της κυβέρνησης καθώς και των πανεπιστημίων για επιχειρηματικά προγράμματα, έχει καταστεί κρίσιμο να προκύψουν περισσότερες εννοιολογικές και θεωρητικές εξελίξεις σχετικά με την επιχειρηματική εκπαίδευση.

Ομοίως, έχει επίσης προταθεί από τον Drost (2010) ότι έχει καταστεί πολύ σημαντικό για τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν την πιθανή επίδραση των μαθημάτων επιχειρηματικότητας στις προθέσεις των μαθητών. Σύμφωνα με τους Jones και English (2004), η επιχειρηματική εκπαίδευση μπορεί να εκληφθεί ως οι δεξιότητες που πρέπει να αναπτυχθούν στα άτομα καθώς και τα χαρακτηριστικά που πρέπει να τονωθούν για να μπορέσουν να δημιουργήσουν νέα και καινοτόμα σχέδια. Πρόσθεσε ότι η επιχειρηματική εκπαίδευση επικεντρώνεται κυρίως στην απόκτηση της τεχνογνωσίας που απαιτείται για την εμπορευματοποίηση μιας νέας επιχειρηματικής ευκαιρίας.

Έτσι, ο όρος επιχειρηματική εκπαίδευση μπορεί να αναφέρεται στη συνολική διαδικασία παροχής στα άτομα με τις σχετικές έννοιες καθώς και δεξιότητες που θα τα βοηθήσουν στον εντοπισμό ευκαιριών που αγνοήθηκαν από άλλους και να αποκτήσουν διορατικότητα και γνώση για να ενεργούν εκεί που άλλοι έχουν διστάσει. Οι Garavan και O'Conneide (1994) έχουν επισημάνει μερικούς από τους πιο κοινούς στόχους της επιχειρηματικής εκπαίδευσης. Κατά τη γνώμη τους, ο πρώτος στόχος της επιχειρηματικής εκπαίδευσης είναι η απόκτηση γνώσεων σχετικών με τον τομέα της επιχειρηματικότητας. Ο δεύτερος στόχος είναι η απόκτηση δεξιοτήτων για την ανάλυση επιχειρηματικών καταστάσεων, καθώς και τη σύνθεση σχεδίων δράσης. Ο τελευταίος στόχος είναι να τονωθεί η επιχειρηματική ορμή, το ταλέντο καθώς και οι δεξιότητες.

Μια σειρά προηγούμενων μελετών έχουν αφιερωθεί προκειμένου να διερευνηθεί η σχέση μεταξύ της επιχειρηματικής εκπαίδευσης και της επιλογής σταδιοδρομίας. Έχει αποδειχθεί εμπειρικά από προηγούμενες έρευνες ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ της επιχειρηματικής εκπαίδευσης και της πιθανότητας προτίμησης των μαθητών να γίνουν επιχειρηματίες. Προηγούμενες μελέτες (Herrmann & Kritikos, 2013, Kassim et al., 2018) έχουν αποκαλύψει ότι η επιχειρηματική εκπαίδευση

διαδραματίζει βασικό ρόλο στην καλλιέργεια του επιχειρηματικού πνεύματος μεταξύ των αποφοίτων, ενώ έχει διαπιστωθεί ότι η επιχειρηματική εκπαίδευση σχετίζεται στενά με την επιχειρηματική πρόθεση, καθώς οι απόφοιτοι που ασχολήθηκαν με την επιχειρηματικότητα αποκάλυψαν υψηλή πρόθεση για να γίνουν επιχειρηματίες.

Με παρόμοιο τρόπο, τα ευρήματα της μελέτης του Farashah (2013) έδειξαν επίσης ότι η επιχειρηματική εκπαίδευση είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την πρόθεση των μαθητών να γίνουν επιχειρηματίες καθώς η ολοκλήρωση ενός μαθήματος επιχειρηματικότητας βελτιώνει την πιθανότητα επιχειρηματικής πρόθεσης κατά 1,3 φορές. Παρόμοιο αποτέλεσμα έχει επίσης καταδειχθεί από άλλους ερευνητές καθώς τα ευρήματα των μελετών τους έχουν δείξει την επικράτηση μιας θετικής σχέσης μεταξύ της επιχειρηματικής εκπαίδευσης και της πρόθεσης να ακολουθήσουν την επιχειρηματικότητα ως καριέρα.

- **Αυτοαποτελεσματικότητα**

Από ιστορική άποψη, η συνολική έννοια της αυτοαποτελεσματικότητας εισήχθη για πρώτη φορά από τον Bandura (1997). Σύμφωνα με τον συγγραφέα, η αυτο-αποτελεσματικότητα υποδηλώνει τις πεποιθήσεις σχετικά με την ικανότητα ενός ατόμου να μάθει ή να εκτελεί συμπεριφορές σε καθορισμένα επίπεδα. Ο Shelton (1990) έχει σημειώσει ότι ο όρος αυτο-αποτελεσματικότητα υποδηλώνει την πεποίθηση ενός ατόμου σχετικά με την ικανότητά του να επιτύχει στόχους καθώς και να ξεπεράσει τα εμπόδια που αντιμετωπίζει στην καθημερινή του ζωή με την προσδοκία ότι μπορεί να εκτελέσει με επιτυχία μια δεδομένη συμπεριφορά. Οι Wilson et al. (2007) ανέφεραν ότι η αυτο-αποτελεσματικότητα ενός ατόμου είναι συνώνυμη με την αυτοπεποίθησή του σχετικά με τις αυτοαντιλήψεις σχετικά με τις δεξιότητες καθώς και τις ικανότητες για την επιτυχή εκτέλεση ορισμένων εργασιών.

Επιπλέον, πρόσθεσε ότι η έννοια της αυτοαποτελεσματικότητας είναι μια αντανάκλαση των εσωτερικών σκέψεων ενός ατόμου σχετικά με το αν έχει τις ικανότητες που θεωρούνται ζωτικής σημασίας για την εκτέλεση ορισμένων εργασιών, καθώς και την πεποίθηση ότι αυτές οι ικανότητες θα τον βοηθήσουν να εκτελεί αποτελεσματικά αυτά τα καθήκοντα προκειμένου να παραδώσει το επιλεγμένο αποτέλεσμα. Προηγούμενες μελέτες έχουν δείξει ότι η επιτυχία ενός

ατόμου στην αποτελεσματική και επιτυχή εκτέλεση μιας συγκεκριμένης εργασίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο αυτο-αποτελεσματικότητάς του.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα της μελέτης του Bandura (1997) ότι τα άτομα που υποστηρίζουν υψηλή αυτό-αποτελεσματικότητα για την εκτέλεση μιας συγκεκριμένης εργασίας είναι επίσης πιο διατεθειμένα να επιδιώξουν και στη συνέχεια να συνεχίσουν την αντίστοιχη εργασία. Ως εκ τούτου, η έννοια της αυτό-αποτελεσματικότητας είναι σημαντική για την κατανόηση του πώς αισθάνονται οι άνθρωποι καθώς και πώς σκέφτονται και ενεργούν. Ένα άτομο που έχει χαμηλό βαθμό αυτο-αποτελεσματικότητας συχνά πιστεύεται ότι έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση και είναι πολύ απαισιόδοξο για τα επιτεύγματά του καθώς και για την προσωπική του ανάπτυξη.

Η πτυχή της αυτό-αποτελεσματικότητας έχει μελετηθεί εντατικά σε προηγούμενες έρευνες. Ωστόσο, μια αξιολόγηση προηγούμενης βιβλιογραφίας αποκάλυψε ότι η πτυχή της αυτό-αποτελεσματικότητας έχει επίσης εισαχθεί στο πεδίο των διευθυντικών μελετών, ειδικά των ερευνών που εστιάζουν στην επιχειρηματικότητα. Η επιχειρηματική πρόθεση γενικά υποδηλώνει την απόφαση ενός ατόμου να δημιουργήσει καθώς και να διαχειριστεί τη δική του επιχείρηση (Kuratko, 2014). Έτσι, η επιχειρηματική απόφαση ενός ατόμου επηρεάζεται από διαφορετικούς παράγοντες.

Οι Krueger και Brazeal (1994) έχουν δηλώσει ότι μία από τις κρίσιμες προϋποθέσεις ενός δυνητικού επιχειρηματία είναι η επιχειρηματική αυτό-αποτελεσματικότητα. Από θεωρητική αλλά και εμπειρική σκοπιά, η έννοια της αυτοαποτελεσματικότητας έχει συνδεθεί με τις διευθυντικές και επαγγελματικές επιλογές. Σύμφωνα με τον Drost (2010), η έννοια της αυτοαποτελεσματικότητας υποδηλώνει τη δύναμη της πεποίθησης ενός ατόμου ότι έχει την ικανότητα να εκτελεί με επιτυχία τους ρόλους, τα καθήκοντα και τις δραστηριότητες ενός επιχειρηματία.

2.3 Το επιχειρηματικό περιβάλλον στην Ελλάδα

Το μοναδικό περιβάλλον επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα στις μέρες μας, εξετάζεται και αναλύεται από το Global Entrepreneurship Monitor (GEM), που

δημοσιεύεται από το 1999 και παρέχει την αντίστοιχη έκδοση για την Ελλάδα από το 2003. Πιο συγκεκριμένα, ο πιο κρίσιμος δείκτης είναι η καινοτομία του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Αυτή η προσέγγιση αναφέρεται στην επιχειρηματικότητα πρώιμου σταδίου η οποία υπολογίζει το ποσοστό του πληθυσμού 18-64 ετών που είναι είτε νέος επιχειρηματίας είτε ιδιοκτήτης-διαχειριστής μιας νέας επιχείρησης (Bosma & Kelley, 2018).

Ειδικότερα, η τελευταία έκθεση (Bosma & Kelley, 2018), η οποία παρουσιάζει δημογραφικά στοιχεία, τις πιθανές επιπτώσεις τους, την ποικιλία των μορφών που λαμβάνουν και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους, καταλήγει στο συμπέρασμα για την Ελλάδα ότι η βελτίωση της επιχειρηματικότητας στα αρχικά στάδια το 2018 συνδέεται στενά με την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας μετά από μια περίοδο βαθιάς και παρατεταμένης οικονομικής κρίσης. Το σημαντικότερο ορόσημο του 2018 ήταν το γεγονός ότι τον Αύγουστο ολοκληρώθηκε ένας οκταετής κύκλος τριών διαδοχικών προγραμμάτων οικονομικής στήριξης και προγραμμάτων προσαρμογής.

Η οικονομία πέτυχε σημαντικό βαθμό προσαρμογής και εξισορρόπησης, αύξησε τις εξαγωγές και τις επενδύσεις της, αν και οι συνθήκες εγχώριας χρηματοδότησης παραμένουν πολύ αδύναμες. Η έκθεση αναφέρει ότι η οικονομία απαιτεί πολιτικές που στοχεύουν στην ενθάρρυνση των ατόμων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο να προωθήσουν την επιχειρηματικότητα. Αυτές οι πολιτικές θα πρέπει να επικεντρώνονται όχι μόνο σε μια απλή ποσοτική αύξηση των νέων επιχειρήσεων, αλλά στην ποιότητα αυτών των επιχειρημάτων, δηλαδή στο δυναμικό καινοτομίας και ανάπτυξής τους.

Η έκθεση Global Entrepreneurship Monitor ταξινομεί τις χώρες σε τέσσερις περιφερειακές ομάδες (Ανατολική και Νότια Ασία, Ευρώπη και Βόρεια Αμερική, Λατινική Αμερική και Καραϊβική, Μέση Ανατολή και Αφρική) και τις διαφοροποιεί περαιτέρω ως προς το επίπεδο εισοδήματός τους (χαμηλό εισόδημα, μεσαία - εισόδημα, υψηλό εισόδημα). Η Ελλάδα ανήκει στην κατηγορία των υψηλού εισοδήματος. Σε ότι αφορά την επιχειρηματική συμπεριφορά και τις στάσεις, ανάμεσα σε περίπου 50 οικονομίες, η Ελλάδα κατατάσσεται στις χαμηλότερες θέσεις.

Το Global Entrepreneurship Monitor υπολογίζει τους δείκτες επιχειρηματικότητας με εμπειρικά δεδομένα. Με βάση την έκθεση του Global

Entrepreneurship Monitor (2019), οι δείκτες επιχειρηματικότητας λαμβάνουν υπόψη τις ακόλουθες διαστάσεις προκειμένου να παραχθούν οι τελικές ενδεικτικές βαθμολογίες:

- Αντιληπτές ευκαιρίες: Ποσοστό του πληθυσμού 18-64 που βλέπει ευκαιρίες να ιδρύσουν μια εταιρεία στην περιοχή που ζουν.
- Αντιληπτές ικανότητες: Ποσοστό του πληθυσμού 18-64 ετών που πιστεύει ότι έχει τις απαιτούμενες δεξιότητες και γνώσεις για να ξεκινήσει μια επιχείρηση.
- Φόβος αποτυχίας: Ποσοστό του πληθυσμού 18-64 με αντιληπτές ευκαιρίες που υποδηλώνουν επίσης ότι ο φόβος της αποτυχίας θα τους εμπόδιζε να δημιουργήσουν μια επιχείρηση.
- Επιχειρηματικές προθέσεις: Ποσοστό του πληθυσμού 18-64 (άτομα που εμπλέκονται σε οποιοδήποτε στάδιο της επιχειρηματικής δραστηριότητας εξαιρούνται) που σκοπεύουν να ξεκινήσουν μια επιχείρηση εντός τριών ετών.
- Καθιερωμένο ποσοστό ιδιοκτησίας επιχείρησης: Υποδεικνύει το ποσοστό του πληθυσμού 18-64 ετών που είναι επί του παρόντος ιδιοκτήτης-διαχειριστής μιας εγκατεστημένης επιχείρησης, δηλαδή κατέχουν και διαχειρίζονται μια τρέχουσα επιχείρηση που έχει καταβάλει μισθούς, ή άλλες πληρωμές στους ιδιοκτήτες για περισσότερους από 42 μήνες.
- Επιχειρηματική Δραστηριότητα Εργαζομένων – ΕΟΠ: Ποσοστό του πληθυσμού 18-64 που, ως εργαζόμενοι, έχουν εμπλακεί σε επιχειρηματικές δραστηριότητες όπως η ανάπτυξη ή η κυκλοφορία νέων αγαθών ή υπηρεσιών ή η ίδρυση νέας επιχειρηματικής μονάδας, νέας εγκατάστασης ή θυγατρικής.
- Ευκαιρία/Κίνητρο αναγκαιότητας με γνώμονα τη βελτίωση: Ποσοστό όσων εμπλέκονται δηλώνουν ότι οδηγούνται από ευκαιρίες σε αντίθεση με το ότι δεν έχουν καλύτερες επιλογές για εργασία και όσων υποδεικνύουν ότι ο κύριος μοχλός για τη συμμετοχή σε αυτήν την ευκαιρία είναι να είναι ανεξάρτητοι ή να αυξάνουν το εισόδημά τους, αντί να διατηρούν απλώς το εισόδημά τους.

- Υψηλή θέση για τους επιχειρηματίες: Ποσοστό του πληθυσμού 18-64 που συμφωνεί με τη δήλωση ότι στη χώρα τους, οι επιτυχημένοι επιχειρηματίες λαμβάνουν υψηλή θέση.

- Η επιχειρηματικότητα θεωρείται καλή επιλογή σταδιοδρομίας: Ποσοστό του πληθυσμού 18-64 ετών που συμφωνεί με τη δήλωση ότι στη χώρα τους, οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν την έναρξη μιας επιχείρησης ως επιθυμητή επιλογή σταδιοδρομίας.

Επιπλέον, ορισμένες παλαιότερες μελέτες του Global Entrepreneurship Monitor, που σχολιάζουν το γενικό επιχειρηματικό περιβάλλον στην Ελλάδα, παρουσιάζουν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα τα οποία είναι τα ακόλουθα.

- Σύμφωνα με την έκθεση του 2010 (Kelley et al., 2010), το καθιερωμένο επιχειρηματικό ποσοστό στην Ελλάδα είναι σημαντικά υψηλό. Η γεωργία κυριαρχεί στην οικονομία στην Ελλάδα.

- Σύμφωνα με την έκθεση του 2011 (Bosma et al., 2011), υπάρχει απουσία μεταρρυθμίσεων στην Ελλάδα, της οποίας η οικονομία στερείται δυναμισμού. Εκτός από τις υλικές και εμπορικές υποδομές, καθώς και τη στήριξη της επιχειρηματικότητας, όλα τα άλλα στοιχεία που συνιστούν τις συνθήκες πλαισίου επιχειρηματικότητας είναι δυσμενείς, καθώς δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία σημαντική αναδιάρθρωση ή μεταρρύθμιση τα τελευταία χρόνια. Επίσης, η έκθεση επισημαίνει ότι η Ελλάδα έχει πολύ υψηλό επίπεδο εδραιωμένων ιδιοκτητών επιχειρήσεων και ότι έχει τόσους πολλούς ανθρώπους που εμπλέκονται ως ιδιοκτήτες επιχειρήσεων σε σύγκριση όχι μόνο με άλλες οικονομίες που βασίζονται στην καινοτομία αλλά και με τα σημεία επιχειρηματικής δραστηριότητας της Ελλάδας σε αρχικό βαθμό δυναμισμού.

- Σύμφωνα με την έκθεση του 2013 (Amorós & Bosma, 2013), οι επιχειρηματικές ευκαιρίες στην Ελλάδα είναι δραματικά χαμηλές λόγω της κρίσης, ενώ οι επιχειρηματικές δεξιότητες είναι πολύ υψηλές. Η έκθεση αναφέρει ότι το επιχειρηματικό προφίλ της Ελλάδας διαφέρει αρκετά από το μέσο προφίλ μιας οικονομίας που βασίζεται στην καινοτομία. Παρόλο που το ποσοστό του αρχικού σταδίου της επιχειρηματικής δραστηριότητας της Ελλάδας είναι ελαφρώς υψηλότερο

από άλλων οικονομιών, άλλοι δείκτες δείχνουν ότι λόγω της κρίσης στην Ελλάδα, οι αντιληπτές ευκαιρίες για έναρξη μιας επιχείρησης είναι δραματικά χαμηλές, παρόλο που οι αντιληπτές ικανότητες είναι αρκετά υψηλές. Επίσης, η φύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τείνει να είναι χαμηλής φιλοδοξίας και να καθοδηγείται σχετικά από την ανάγκη. Η επιχειρηματική δραστηριότητα των εργαζομένων, όπως μετράται από την αξιολόγηση του Global Entrepreneurship Monitor, είναι αρκετά χαμηλή στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με τον Tsakanikas et al. (2018), οι συγγραφείς της έρευνας του Global Entrepreneurship Monitor του 2017, επικεντρώθηκαν στην περίπτωση της Ελλάδας και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας σε πρώιμο στάδιο το 2017 είναι τα ακόλουθα.

- ⇒ Το 2017, το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών στα αρχικά στάδια της επιχειρηματικής δραστηριότητας (συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης) μειώθηκε στο 4,8% (περίπου 320 χιλιάδες άτομα) από 5,7% (περίπου 380 χιλιάδες) το 2016.
- ⇒ Περίπου το 56% των επιχειρηματιών πρώιμου σταδίου είναι νέοι επιχειρηματίες, ενώ οι υπόλοιποι είναι νεοφυείς επιχειρηματίες. Περίπου το 17% του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών (1,13 εκατομμύρια άτομα) έχει κάποια σχέση με την επιχειρηματικότητα, είτε σε πρώιμα είτε σε μεταγενέστερα στάδια.
- ⇒ Το ποσοστό του πληθυσμού που έκλεισε ένα επιχειρηματικό εγχείρημα το 2017 έφτασε το 4,2% (περίπου 310 χιλιάδες άτομα), υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό το 2016 (3,8%) και πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο των οικονομιών που βασίζονται στην καινοτομία (2,2%).
- ⇒ Το 29% των επιχειρηματιών πρώιμου σταδίου (περίπου 90 χιλιάδες άτομα) είναι επιχειρηματίες με γνώμονα την ανάγκη, ενώ το 37% (περίπου 120.000 χιλιάδες άτομα) είναι επιχειρηματίες με γνώμονα τις ευκαιρίες.
- ⇒ Όσον αφορά την ηλικία, το 2017, η μεγαλύτερη συμμετοχή στα αρχικά στάδια της επιχειρηματικότητας ήταν από την ηλικιακή ομάδα 35-44 ετών, (7,6% έναντι 11,3% στις οικονομίες που βασίζονται στην καινοτομία).

- ⇒ Το ποσοστό της γυναικείας επιχειρηματικότητας σε πρώιμο στάδιο μειώθηκε στο 3,9% (περίπου 131 χιλιάδες γυναίκες) από 4,8% το 2016, ενώ το ποσοστό για τους άνδρες μειώθηκε στο 5,7% (περίπου 185 χιλιάδες άνδρες) από 6,6% το 2016.
- ⇒ Το 2017, 41.7% των επιχειρηματιών πρώιμου σταδίου είχαν τουλάχιστον πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, παρουσιάζοντας υψηλότερο μερίδιο σε σύγκριση με το 2016, ενώ ένα άλλο 11,5% είχε μεταπτυχιακό.
- ⇒ Τέλος, το 3,2% των ατόμων ηλικίας 18-64 ετών (περίπου 214 χιλιάδες άτομα) δήλωσαν ότι ήταν άτυποι επενδυτές σε επιχειρηματικό εγχείρημα άλλου ατόμου, ποσοστό ελαφρώς χαμηλότερο σε σύγκριση με το 2016, αλλά και χαμηλότερο από τον μέσο όρο των οικονομιών που βασίζονται στην καινοτομία (5,4%).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3-Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

3.1 Αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου και απόδοση εταιρειών

Σύμφωνα με τον Dixon et al. (1990), τα κατάλληλα μέτρα απόδοσης είναι αυτά που επιτρέπουν στους οργανισμούς να κατευθύνουν τις ενέργειές τους προς την επίτευξη των στρατηγικών τους στόχων. Οι Kotey et al. (2002) υποστηρίζουν ότι, η απόδοση μετριέται είτε με υποκειμενικά είτε με αντικειμενικά κριτήρια. Οι Whittington & Kurt (2001) ανακάλυψαν ότι τα αντικειμενικά μέτρα απόδοσης περιλαμβάνουν δείκτες όπως η αύξηση των κερδών, η αύξηση των εσόδων, η απόδοση του χρησιμοποιούμενου κεφαλαίου. Ωστόσο, ο Dwivedi (2002) αναφέρει άλλα χρηματοοικονομικά μέτρα που περιλαμβάνουν την αξία των μακροπρόθεσμων επενδύσεων, την οικονομική ευρωστία και τη χρήση των εταιρικών περιουσιακών στοιχείων.

Οι John και Morris (2011) αναφέρουν την απόδοση που βασίζεται στη λογιστική χρησιμοποιώντας τρεις δείκτες, απόδοση περιουσιακών στοιχείων (ROA), απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROE) και απόδοση επί των πωλήσεων (ROS). Κάθε μέτρο υπολογίστηκε διαιρώντας το καθαρό εισόδημα με το σύνολο του ενεργητικού, το σύνολο των κοινών ιδίων κεφαλαίων και τις συνολικές καθαρές πωλήσεις, αντίστοιχα. Οι περισσότεροι επαγγελματίες εσωτερικού ελέγχου υποστηρίζουν ότι μια αποτελεσματική λειτουργία εσωτερικού ελέγχου συσχετίζεται με βελτιωμένη οικονομική απόδοση.

Σύμφωνα με τον Beyanga (2011), μια αποτελεσματική υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου μπορεί, ειδικότερα, να συμβάλει στη μείωση των γενικών εξόδων, στον εντοπισμό τρόπων βελτίωσης της αποδοτικότητας και στη μεγιστοποίηση της έκθεσης σε πιθανές απώλειες από ανεπαρκώς προστατευμένα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας, τα οποία μπορούν να έχουν σημαντική επίδραση στην οικονομική απόδοση σε έναν οργανισμό. Δήλωσε επίσης ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένα ανεκτίμητο εργαλείο της διοίκησης για τη βελτίωση της απόδοσης. Οι Fadzil et al.

(2005) σημείωσαν επίσης ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές βοηθούν στη διαχείριση μιας εταιρείας με πιο αποτελεσματικό τρόπο για την αύξηση της αξίας των μετόχων.

Τέλος, οι Hermanson και Rittenberg (2005) υποστήριξαν ότι η ύπαρξη μιας αποτελεσματικής λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου συνδέεται με ανώτερη οργανωτική απόδοση. Σε εμπειρικό επίπεδο, μια έρευνα που διεξήχθη από την KPMG (1999) διαπίστωσε ότι η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου σε οργανισμούς όπου υπάρχει, συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση της απόδοσης και βοηθά στον εντοπισμό αποδεικτικών στοιχείων κέρδους σε εταιρικές καταστροφές, ιδιαίτερα η χρηματοοικονομική απάτη, τεκμηριώνει με συνέπεια μια συσχέτιση μεταξύ αδύναμης διακυβέρνησης. Έτσι, ο εσωτερικός έλεγχος, ενεργώντας ως φύλακας, θα μπορούσε να σώσει τον οργανισμό από ατασθαλίες και παρατυπίες, επιτρέποντας στον οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου παραγωγικότητας και κέρδους.

Οι Whittington και Pany (2001) προτείνουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος πραγματοποιείται ως μέρος της δραστηριότητας παρακολούθησης ενός οργανισμού. Περιλαμβάνει τη διερεύνηση και την αξιολόγηση των εσωτερικών ελέγχων και της αποτελεσματικότητας με την οποία οι διάφορες μονάδες του οργανισμού εκτελούν τις λειτουργίες που τους έχουν ανατεθεί. Ένας εσωτερικός ελεγκτής συνήθως ενδιαφέρεται να προσδιορίσει εάν ένα τμήμα έχει σαφή κατανόηση της αποστολής του, είναι επαρκώς στελεχωμένο, διατηρεί καλά αρχεία, προστατεύει σωστά τα μετρητά, τα αποθέματα και άλλα περιουσιακά στοιχεία και συνεργάζεται αρμονικά με άλλα τμήματα. Οι Goodwin & Kent (2006) από την άλλη πλευρά υποστηρίζουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη λειτουργία αξιολόγησης που ιδρύθηκε μέσα σε έναν οργανισμό για να εξετάσει και να αξιολογήσει τις δραστηριότητές του ως υπηρεσία προς τον οργανισμό.

Ο στόχος του εσωτερικού ελέγχου είναι να βοηθήσει τα μέλη του οργανισμού στην αποτελεσματική εκπλήρωση των ευθυνών τους. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (IIA, 1997), η ανεξαρτησία ισχύει για όλες τις κατηγορίες ελεγκτών. Αυτό σημαίνει την ευκαιρία που παρέχεται στους ελεγκτές να αναφέρουν απευθείας στην ανώτατη αρχή. Ο Woolf (1986) υποστηρίζει πως αν και ένας εσωτερικός ελεγκτής είναι υπάλληλος της επιχείρησης και επομένως δεν μπορεί να

είναι ανεξάρτητος από αυτήν, θα πρέπει να μπορεί να σχεδιάζει και να εκτελεί την εργασία του όπως θέλει και να έχει πρόσβαση στο υψηλότερο επίπεδο διοίκησης. Ωστόσο, ο Millichamp (1993) υποστηρίζει ότι ο αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος θα πρέπει να διενεργείται από ένα ανεξάρτητο προσωπικό αν και είναι υπάλληλοι διορισμένοι από τη διοίκηση. Για να εργάζονται αποτελεσματικά, θα πρέπει να έχουν περιθώριο να τακτοποιούν προτεραιότητες και δραστηριότητες και θα πρέπει να έχουν απεριόριστη πρόσβαση σε αρχεία και στοιχεία.

Σύμφωνα με τον Bhatia (2003), ο εσωτερικός έλεγχος είναι η ανασκόπηση των λειτουργιών και των αρχείων που μερικές φορές αναλαμβάνονται εντός της επιχείρησης από ειδικά διορισμένο προσωπικό. Είναι επίσης μια ανεξάρτητη λειτουργία αξιολόγησης που έχει καθιερωθεί σε έναν οργανισμό για να εξετάζει και να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και την οικονομία του συστήματος ελέγχου της διοίκησης (Subramaniam, 2006). Ο στόχος του είναι να παρέχει στη διοίκηση εκ νέου διαβεβαίωση ότι τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου είναι επαρκή για τις ανάγκες του οργανισμού και λειτουργούν ικανοποιητικά (Reid & Ashelby, 2002).

Η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου στην πράξη είναι απαραίτητες, καθώς οι εσωτερικοί ελεγκτές καλύπτουν μια μεγάλη ποικιλία εργασιών, οι οποίες δεν σχετίζονται όλες με λογιστικούς τομείς στους οποίους ενδιαφέρεται ο εξωτερικός ελεγκτής (John & Morris, 2011). Για παράδειγμα, είναι σύνηθες στις μέρες μας ο εσωτερικός έλεγχος να αναλαμβάνει το εκτεταμένο και συνεχές έργο του καθορισμού των στόχων της διοίκησης και της παρακολούθησης της απόδοσής του. Οι John & Morris (2011) λένε ότι η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου δεν είναι μια απλή υπόθεση, καθώς η επιτυχής λειτουργία διέπεται από τον βαθμό στον οποίο τυγχάνει προσοχής το στοιχείο των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου, το οποίο περιλαμβάνει, τεχνογνωσία, ανεξαρτησία, αντικειμενικότητα και ολότητα.

Η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου είναι ένα μέτρο της ικανότητας του προγράμματος να παράγει ένα επιθυμητό αποτέλεσμα ή ένα αποτέλεσμα που μπορεί να μετρηθεί ποιοτικά (Harvey, 2004). Ο Zabihollah (2001) υποστηρίζει ότι θα πρέπει να υπάρχουν αποτελεσματικές διαδικασίες εσωτερικού

ελέγχου για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων, των επιχειρησιακών εκθέσεων, της προστασίας των εταιρικών περιουσιακών στοιχείων και των αποτελεσματικών οργανωτικών ελέγχων.

Ο Benston (2003) συμπληρώνει περαιτέρω ότι η αντίληψη και η ιδιοκτησία, η οργάνωση και το πλαίσιο διακυβέρνησης, η νομοθεσία, ο βελτιωμένος επαγγελματισμός και οι πόροι προσδιορίστηκαν ως λειτουργίες στο δημόσιο τομέα που προέρχονται από την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου. Το πόσο πετυχαίνουν οι διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου στην προσπάθεια αποτελεσματικότητάς τους κρίνεται κυρίως από τρεις παράγοντες που περιλαμβάνουν τη συχνότητα των παρατυπιών που διαπράττονται από το προσωπικό του οργανισμού με τη μορφή σφαλμάτων ή απάτης, την ταχύτητα με την οποία εντοπίζονται τέτοιες παρατυπίες από τις αρχές και τον σχεδιασμό που καθιστά την επανάληψη τέτοιων παρατυπιών στο μέλλον πιο δύσκολη (Reid & Ashelby, 2002).

3.2 Εσωτερικός έλεγχος και διαχείριση κινδύνων

Ο κίνδυνος ορίζεται ως η διαδικασία εντοπισμού, αξιολόγησης, διαχείρισης και ελέγχου πιθανών γεγονότων ή καταστάσεων για την παροχή εύλογης διασφάλισης σχετικά με την επίτευξη των στόχων του οργανισμού. Η διαδικασία διαχείρισης κινδύνου μειώνει αποτελεσματικά την πιθανότητα μιας συγκεκριμένης ζημίας και μειώνει το ποσό της ζημίας εάν συμβεί. Η διαχείριση κινδύνων περιλαμβάνει την πρόληψη πιθανών προβλημάτων, την έγκαιρη ανίχνευση προβλημάτων όταν εμφανίζονται και τη διόρθωση πολιτικών και διαδικασιών που επέτρεψαν την εμφάνισή τους.

Σημαίνει ότι η διαχείριση κινδύνου περιλαμβάνει ένα σύνολο διαδικασιών μέσα σε ένα συστηματικό πλαίσιο, το οποίο θα υποστηρίζει τη λογοδοσία και τη διαφάνεια του οργανισμού, και θα εργάζεται για τη μέτρηση και την αξιολόγηση της απόδοσης σε όλα τα επίπεδα του οργανισμού, είτε διευθυντικό, οικονομικό, είτε λειτουργικό κ.λπ. Οι κίνδυνοι σύμφωνα με τον Cohen (2005) είναι όλα αυτά που θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν την επίτευξη των στόχων, καθώς ορισμένοι έχουν την αιτία της οικονομικής αποτυχίας και ζημίας.

Καθώς ο εσωτερικός έλεγχος παρέχει αποτελεσματική διασφάλιση της διαχείρισης κινδύνου καθώς εντοπίζει και αξιολογεί τους κινδύνους στους οποίους μπορεί να εκτεθεί ο οργανισμός. Ορισμένες μελέτες επιβεβαιώνουν ότι ο εσωτερικός έλεγχος έχει ισχυρό αντίκτυπο στους φορείς του δημόσιου τομέα, ανάλογα με την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου (Darwish, 2015). Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μείωση του κινδύνου, στην πρόληψη της απάτης και της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση και μπορεί να βοηθήσει τον οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του υιοθετώντας μια δομημένη και πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, να προσθέσει αξία και να βελτιώσει τις διαδικασίες και τις επιδόσεις του οργανισμού.

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ένας από τους πολλούς ελέγχους διαχείρισης κινδύνου και χρησιμοποιείται ως αποτελεσματικό εργαλείο για τη διαχείριση λειτουργικών, οικονομικών, νομικών και κανονιστικών κινδύνων. Επιπλέον, ο εσωτερικός έλεγχος διευκολύνει τη διαμόρφωση στρατηγικών πολιτικών για την επίτευξη των στόχων του οργανισμού (Vijayakumar, 2012, Anghelache et al., 2018). Αν και η διαχείριση κινδύνων και ο εσωτερικός έλεγχος βρίσκονται σε διαφορετικά υπόβαθρα και έχουν αναπτυχθεί μέσω διαφορετικών οδών, έχουν πολλούς κοινούς στόχους, αντιμετωπίζουν διάφορους κινδύνους που περιβάλλουν τον κλάδο και εργάζονται για τη διατήρηση και ενίσχυση της αξίας της εταιρείας.

Τον τελευταίο καιρό, καθώς τα περιβάλλοντα γύρω από τις επιχειρήσεις αλλάζουν, οι αντιδράσεις των οργανισμών σε αυτό εκτίθενται σε ολοένα και πιο αυστηρή κριτική από τους ενδιαφερόμενους. Καθίσταται έτσι αναγκαίο να συσχετιστεί η διαχείριση κινδύνου με τον εσωτερικό έλεγχο και να λειτουργήσουν αναλόγως. Καθώς η διαχείριση κινδύνου και ο εσωτερικός έλεγχος είναι απαραίτητοι για κάθε έργο για την επίτευξη των πρωταρχικών του στόχων από άποψη κόστους, χρόνου και ποιότητας, θα πρέπει να καθιερώνονται και να λειτουργούν αντίστοιχα για κάθε έργο. Ωστόσο, το επίπεδο των προσπαθειών ποικίλλει πολύ από οργανισμό σε οργανισμό και από έργο σε έργο και η αναγνώριση τέτοιων προσπαθειών δεν μοιράζεται απαραίτητα και μεταξύ πολλών ενδιαφερόμενων μερών (Anghelache et al., 2018).

Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου ενός οργανισμού έχει βασικό ρόλο στη διαχείριση κινδύνων που είναι σημαντικοί για την εκπλήρωση των επιχειρηματικών του στόχων. Ένα υγιές σύστημα εσωτερικού ελέγχου συμβάλλει στη διασφάλιση των επενδύσεων των μετόχων και των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Ο εσωτερικός έλεγχος διευκολύνει την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των λειτουργιών, συμβάλλει στη διασφάλιση της αξιοπιστίας των εσωτερικών και εξωτερικών αναφορών και βοηθά στη συμμόρφωση με νόμους και κανονισμούς (Whittington & Pany, 2000). Οι στόχοι μιας εταιρείας, η εσωτερική της οργάνωση και το περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται εξελίσσονται συνεχώς και, ως εκ τούτου, οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει αλλάζουν συνεχώς.

Επομένως, ένα υγιές σύστημα εσωτερικού ελέγχου εξαρτάται από μια ενδεδειγμένη και τακτική αξιολόγηση της φύσης και της έκτασης των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται η εταιρεία. Δεδομένου ότι τα κέρδη είναι, εν μέρει, η ανταμοιβή για την επιτυχή ανάληψη κινδύνων στην επιχείρηση, ο σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι να βοηθήσει στη διαχείριση και τον κατάλληλο έλεγχο του κινδύνου αντί να τον εξαλείψει (John, 2011). Οι Eugeniu και Aurelia (2009) επιβεβαιώνουν ότι ένα από τα αποτελέσματα των βαθιών μετασχηματισμών που χαρακτήρισαν τον δημόσιο τομέα, που προέκυψαν από την επέκταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την αύξηση της πολυπλοκότητας των δραστηριοτήτων, απαιτεί τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου του εσωτερικού ελέγχου και τη διαχείριση κινδύνων σε φορείς του δημόσιου τομέα.

Από την άλλη πλευρά, ορισμένες μελέτες δείχνουν ότι υπάρχει ανάγκη συμμετοχής των φορέων του δημόσιου τομέα στη διαδικασία διαχείρισης και διακυβέρνησης κινδύνου, επειδή οι εσωτερικοί ελεγκτές στο δημόσιο τομέα είναι σε θέση να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διαχείριση κινδύνου στον οργανισμό. Σύμφωνα με τους Albina και Firdaus (2018) το κράτος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική ζωή κάθε κοινωνίας μέσω του δημόσιου τομέα, οι σημαντικότεροι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει ο δημόσιος τομέας είναι οι κίνδυνοι ανάπτυξης, εσωτερικού ελέγχου, εφαρμογής της επιστήμης και των τεχνολογικών επιτευγμάτων.

Ως εκ τούτου, υπάρχει επείγουσα ανάγκη για αποτελεσματικές μεθόδους αξιολόγησης κινδύνου. Κατά συνέπεια, ένας από τους πολλούς ελέγχους διαχείρισης

κινδύνων είναι να βασίζεται κυρίως στον εσωτερικό έλεγχο ως αποτελεσματικό εργαλείο για τη διαχείριση λειτουργικών, οικονομικών, νομικών και ρυθμιστικών κινδύνων. Επιπλέον, ο εσωτερικός έλεγχος διευκολύνει επίσης τη διαμόρφωση στρατηγικών πολιτικών για την επίτευξη των στόχων του οργανισμού (Vijayakumar, 2012). Σε αυτό το πλαίσιο, οι Maria και Costa (2014) τονίζουν ότι ο εσωτερικός ελεγκτής διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην πρόληψη της απάτης και της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση και εξήγησαν πώς ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να συμβάλει στην πρόληψη του κινδύνου διαφθοράς και συναφών εγκλημάτων στους φορείς του δημόσιου τομέα.

Όταν ο εσωτερικός ελεγκτής στοχεύει, μέσω της εργασίας του, να αναπτύξει ένα σχέδιο δράσης που θα βοηθήσει τον οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του υιοθετώντας μια δομημένη και πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, προκειμένου να προσθέσει αξία και να βελτιώσει την διαδικασίες απόδοσης, τότε η αύξηση των κινδύνων δε θα απειλούσε την επίτευξη των στόχων του οργανισμού και την σωστή διαχείριση των κινδύνων. Επιπλέον, η διαχείριση κινδύνου σύμφωνα με τους Philna και Dave (2011) είναι μια σχετικά νέα προσθήκη στην έννοια της εταιρικής διακυβέρνησης, όπου η εταιρική διακυβέρνηση απαιτεί από το διοικητικό συμβούλιο να διασφαλίζει ότι υπάρχει αποτελεσματικός εσωτερικός έλεγχος με βάση τον κίνδυνο.

Η μελέτη του Quirt (2011) είχε στόχο να προσδιορίσει την έκταση της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου και την αποτελεσματικότητά της στη διαδικασία διαχείρισης κινδύνου στις δημόσιες και ιδιωτικές τράπεζες, παρέχοντας διάφορες επιβεβαιωτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες κατά την εφαρμογή της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνου. Η μελέτη παρουσίασε επίσης ορισμένες συστάσεις, η σημαντικότερη από τις οποίες είναι η αναγκαιότητα ενεργοποίησης του ρόλου της δραστηριότητας εσωτερικού ελέγχου στη διαδικασία διαχείρισης κινδύνων στις δημόσιες τράπεζες, για να τις βοηθήσει στην αντιμετώπιση μελλοντικών χρηματοπιστωτικών κρίσεων.

Από την άλλη πλευρά, η εργασία του Hafizah (2017) είχε ως στόχο να διερευνήσει το επίπεδο των πρακτικών διαχείρισης κινδύνου στα δημόσια

πανεπιστήμια και τον ρόλο του εσωτερικού ελέγχου στις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου, για να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις αλλαγές στον εσωτερικό έλεγχο και τις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου σε κυβερνητικά πανεπιστήμια ως απάντηση στις εξωτερικές και εσωτερικές δυνάμεις στον εκπαιδευτικό τομέα. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι όλα τα δημόσια πανεπιστήμια της Μαλαισίας διαθέτουν μονάδα εσωτερικού ελέγχου και τα δύο τρίτα των συμμετεχόντων συμμετέχουν στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας διαχείρισης κινδύνου.

Επίσης, τα παλαιότερα δημόσια πανεπιστήμια πέτυχαν ένα προηγμένο επίπεδο μέσω ενός συνόλου πρακτικών διαχείρισης κινδύνου. Επίσης, μια μελέτη του Agumas (2015) προσπάθησε να προσδιορίσει το ρόλο της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου στη διακυβέρνηση του δημόσιου τομέα και τις προκλήσεις που έχουν αντίκτυπο σε αυτή τη δουλειά. Η μελέτη βασίστηκε σε μια συστηματική έρευνα όλων των διευθυντών εσωτερικού ελέγχου και των υπαλλήλων τους και τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο ρόλος της διαχείρισης κινδύνου στη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου σχετίζεται θετικά με τη συμμόρφωση με τα επαγγελματικά ελεγκτικά πρότυπα.

3.3 Η λειτουργία του εσωτερικού ελεγκτή στην οργανωτική δομή

Σύμφωνα με τον Nasution (2003) αναφέρεται ότι η θέση του εσωτερικού ελεγκτή εντός της οργανωτικής δομής μπορεί να υπάγεται στο Συμβούλιο Επιτρόπων, στον Διευθυντή ή στο Υπουργείο Οικονομικών. Η λειτουργία της θέσης εσωτερικού ελεγκτή, όταν είναι υπό το διοικητικό συμβούλιο, δείχνει ισχυρή θέση στην οργανωτική δομή, επειδή έχει τη λειτουργία να ελέγχει την απόδοση της διοίκησης συμπεριλαμβανομένου του διευθύνοντος συμβούλου που θα λογοδοτεί στο συμβούλιο των επιτρόπων. Εν τω μεταξύ, εάν η θέση του εσωτερικού ελεγκτή είναι υπό τον διευθύνοντα σύμβουλο, η θέση είναι λιγότερο ευνοϊκή επειδή το κύριο καθήκον του διευθυντή είναι μεγάλο, έτσι ώστε οι επιδόσεις των εσωτερικών ελεγκτών να είναι λιγότερο ικανοί να λειτουργούν καλά ελεγχόμενη από τη διοίκηση.

Εάν η θέση της λειτουργίας του εσωτερικού ελεγκτή ανήκει στο τμήμα οικονομικών, που συνήθως αναφέρεται ως ελεγκτής, εστιάζει περισσότερο καθήκοντα στην επίβλεψη μόνο της λογιστικής και της οικονομικής απόδοσης. Με

βάση τα παραπάνω, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι εάν ο στόχος της λειτουργίας του εσωτερικού ελεγκτή είναι να παρακολουθεί την απόδοση της διοίκησης στη διαχείριση όλων των πόρων της αποτελεσματικά, τότε η καλύτερη θέση βρίσκεται στο κάτω μέρος του συμβουλίου των επιτρόπων (Burton et al., 2015). Εν τω μεταξύ, εάν ο σκοπός της ίδρυσης του εσωτερικού ελεγκτή λειτουργεί δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στην παρακολούθηση της οικονομικής απόδοσης, η καλύτερη θέση είναι να βρίσκεται κάτω από το τμήμα οικονομικών.

Η θέση της λειτουργίας του εσωτερικού ελεγκτή στην πιο ιδανική οργανωτική δομή είναι υπό τον ανώτατο ηγέτη, και βρίσκεται κάτω από μεγάλους διευθυντές. Η θέση της λειτουργίας εσωτερικού ελεγκτή στην οργανωτική δομή μιας εταιρείας επηρεάζει το εύρος των δραστηριοτήτων και των λειτουργιών που μπορούν να εκτελεστούν και αυτό επηρεάζει τη στάση της ανεξαρτησίας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της. Όσο υψηλότερη είναι η θέση του εσωτερικού ελεγκτή εντός της οργανωτικής δομής της εταιρείας, τόσο η λειτουργία είναι ολοένα και πιο διαδεδομένη δραστηριότητα και η στάση της ανεξαρτησίας είναι επίσης υψηλότερη (Lin et al. 2011).

3.4 Αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου και χρηματοοικονομική πληροφόρηση

Με την αυξανόμενη πολυπλοκότητα των απαιτήσεων της χρηματοοικονομικής ρυθμιστικής αρχής όσον αφορά τον εσωτερικό έλεγχο και τη διαχείριση κινδύνων και την αυξανόμενη πίεση στο διοικητικό συμβούλιο να κατανοήσει το ευρύ φάσμα των δραστηριοτήτων εσωτερικού ελέγχου προστιθέμενης αξίας στη διακυβέρνηση, η εστίαση της έρευνας έχει μετακινηθεί στην εμπειρική μελέτη των συνεισφορών του εσωτερικού ελέγχου και στον προσδιορισμό των κριτηρίων για την αξιολόγηση της απόδοσης του εσωτερικού ελέγχου (Prawitt et al., 2009). Σε ένα σημαντικό σύνολο ερευνών, τεκμηριώνεται ότι η αποτελεσματική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου σχετίζεται με βελτιωμένο σεβασμό στη χρηματοοικονομική αναφορά όσον αφορά τις διαβεβαιώσεις σχετικά με την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου επί της χρηματοοικονομικής αναφοράς (Gramling

et al. 2004), χαμηλότερα επίπεδα διαχείρισης κερδών (Anderson et al. 2012, Johl et al. 2013) και χαμηλότερη συχνότητα απάτης (Lin et al. 2011).

Οι García et al. (2012) θεωρούν τον εσωτερικό έλεγχο ως σημαντικό μηχανισμό για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των ετήσιων λογαριασμών. Έδειξαν ότι η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου ως λειτουργία στην εταιρική διακυβέρνηση και στο συντονισμό τους με την αποτελεσματική επιτροπή ελέγχου θα μπορούσε να συμβάλει στην ελαχιστοποίηση της διαχείρισης κερδών. Πολλοί συγγραφείς έχουν επιβεβαιώσει εμπειρικά ότι η δυναμική που αντικατοπτρίζει τον θετικό αντίκτυπο των εσωτερικών ελέγχων στη διαδικασία της χρηματοοικονομικής αναφοράς και της εταιρικής διακυβέρνησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον σαφή ορισμό των ρόλων και των ευθυνών της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου (Cohen & Sayag 2010).

Επιπλέον, οι Bhatti και Awan (2004) τόνισαν τη σημασία της εκπαίδευσης των εσωτερικών ελεγκτών σύμφωνα με τις αλλαγές στις εργασιακές διαδικασίες και το περιβάλλον. Επίσης, η επίγνωση της σημασίας του εσωτερικού ελέγχου και της διαχείρισης κινδύνου για την επιτυχημένη διαχείριση της εταιρείας έχει ουσιαστικό ρόλο στον καθορισμό της ουσίας της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου (Cohen & Sayag 2010). Οι πιο συχνές συναντήσεις μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου συμβάλλουν στην ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών και σε εις βάθος συζήτηση για οποιοδήποτε πρόβλημα εντοπίζεται έγκαιρα (Zain & Subramaniam, 2007).

Ο στόχος του γενικού σκοπού της χρηματοοικονομικής αναφοράς είναι να παρέχει χρήσιμες λογιστικές πληροφορίες σε εξωτερικούς χρήστες για τη λήψη οικονομικών αποφάσεων. Η συνάφεια και η πιστή αναπαράσταση πληροφοριών που αντιπροσωπεύουν ταυτόχρονα συγκρισιμότητα, επαληθευσσιμότητα και επικαιρότητα καθιστούν τις οικονομικές αναφορές χρήσιμες στον αναγνώστη. Ωστόσο, οι μεμονωμένοι χρήστες έχουν διαφορετικές αντιλήψεις για τη χρησιμότητα των πληροφοριών και οι αντιλήψεις τους για τις ποιοτικές οικονομικές αναφορές μπορεί να ποικίλλουν και επομένως η αξιολόγηση της χρησιμότητας απόφασης των οικονομικών εκθέσεων δεν μπορεί να παρατηρηθεί άμεσα με απλή διαδικασία (Bramm and van Beest, 2013).

Οι Dechow et al. (2010) σημειώνουν ότι, ο καθορισμός των καθοριστικών παραγόντων της ποιότητας της χρηματοοικονομικής αναφοράς και ο τρόπος ποσοτικοποίησής της ήταν θεμελιώδη ζητήματα στη λογιστική έρευνα (Achim & Chis 2014). Οι περισσότερες εμπειρικές μελέτες είχαν ως στόχο να αξιολογήσουν τη χρησιμότητα λήψης αποφάσεων των οικονομικών αναφορών χρησιμοποιώντας ποσοτικά μέτρα που εστιάζουν σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των πληροφοριών χρηματοοικονομικής αναφοράς. Τα παραδείγματα τέτοιων παραγόντων είναι οι δείκτες συνάφειας ποιότητας και αξίας των κερδών (Dechow et al., 2010) ή συγκεκριμένα στοιχεία χρηματοοικονομικών και μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών που γνωστοποιούνται στις ετήσιες εκθέσεις.

Σε αντίθεση με προηγούμενες προσεγγίσεις που σημειώθηκαν παραπάνω, οι van Beest, Braam και Boelens (2009) υποστήριξαν ότι διαφορετικές διαστάσεις της πληροφόρησης, χρησιμοποιώντας χρηματοοικονομικές και μη χρηματοοικονομικές καθώς και υποχρεωτικές και εθελοντικές γνωστοποιήσεις στις οικονομικές εκθέσεις της εταιρείας, πρέπει να αξιολογούνται ταυτόχρονα για μια σωστή αξιολόγηση της χρησιμότητας της απόφασης των πληροφοριών χρηματοοικονομικής αναφοράς. Έτσι, χρησιμοποίησαν εννοιολογικά βασισμένα εργαλεία μέτρησης για ολοκληρωμένη αξιολόγηση της ποιότητας των οικονομικών αναφορών. Σε αυτό το πλαίσιο, οι συγγραφείς ανέπτυξαν έναν δείκτη ποιότητας 21 στοιχείων όσον αφορά τα θεμελιώδη και ενισχυτικά ποιοτικά χαρακτηριστικά που ορίζονται στο εννοιολογικό πλαίσιο του IASB (2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4-Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

4.1 Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στον τραπεζικό κλάδο

Στον τραπεζικό κλάδο, ο εσωτερικός έλεγχος είναι απαραίτητος. Ως εκ τούτου, έχουν γίνει προσπάθειες στις ανεπτυγμένες χώρες να ρυθμίσουν τον εσωτερικό έλεγχο και να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή σε αυτόν ως μέσο παρακολούθησης και ελέγχου του λογιστικού συστήματος για τη μείωση των παρανομιών που σχετίζονται με οικονομικές και διοικητικές πρακτικές (Rahahleh, 2010). Σύμφωνα με το Ίδρυμα Ερευνών του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, ο εσωτερικός έλεγχος είναι ζωτικής σημασίας για την αξιολόγηση της ηθικής και των αξιών, της οικονομικής και λειτουργικής απόδοσης και της επικοινωνίας του κινδύνου. Με αυτό, είναι επιτακτική ανάγκη οι εσωτερικοί ελεγκτές να προσφέρουν κατάλληλες συστάσεις για τη βελτίωση των τομέων ελλείψεων εντός του οργανισμού.

Μια μελέτη που διεξήχθη από τον Kibet (2008) αποκάλυψε ότι ο εσωτερικός έλεγχος είναι αποτελεσματικός στην προώθηση της καλής εταιρικής διακυβέρνησης εντός των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Επιπλέον, μια μελέτη που πραγματοποιήθηκε από τον Kibara (2007) στην Κένυα εντόπισε ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διαχείριση κινδύνου. Αντίθετα, η εργασία του Keitany (2000) αποκάλυψε ότι ο εσωτερικός έλεγχος στον τραπεζικό κλάδο είναι μια λειτουργία ελέγχου αλλά έχει αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία του εξωτερικού ελέγχου. Ως εκ τούτου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ανεξάρτητα από το επίπεδο εμπιστοσύνης, την έλλειψη ευαισθησίας και τις επιπτώσεις των εσωτερικών ελέγχων, οι οργανισμοί δεν θα πρέπει να παραμελούν εντελώς ένα τέτοιο σύστημα εντός του οργανισμού.

Μια μελέτη που διεξήχθη από τον Vousinas (2015) επιβεβαιώνει το γεγονός ότι ο εσωτερικός έλεγχος διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στη διασφάλιση κινδύνου και στη διαχείριση τραπεζικής απάτης, διασφαλίζοντας έτσι την κανονική και αδιάλειπτη λειτουργία των τραπεζών. Οι Asare et al. (2008) εξετάσαν τις αποφάσεις κινδύνου απάτης των εσωτερικών ελεγκτών ως απάντηση στις διακυμάνσεις στην ποιότητα της επιτροπής ελέγχου και στα κίνητρα απόδοσης διαχείρισης στον τραπεζικό κλάδο της

Γκάνας. Χρησιμοποιώντας μια πειραματική προσέγγιση, διαπιστώσανε ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές που ενεργούσαν είτε σε ρόλο αυτοαξιολόγησης είτε σε ρόλο δέουσας επιμέλειας ήταν ευαίσθητοι σε αλλαγές στα κίνητρα απόδοσης της διοίκησης, τους συνέδεσαν με εκτιμήσεις κινδύνου απάτης και άλλαξαν ανάλογα τα ελεγκτικά τους σχέδια. Όσον αφορά την ποιότητα της επιτροπής ελέγχου, οι εσωτερικοί ελεγκτές και στους δύο ρόλους ήταν ευαίσθητοι στις διακυμάνσεις της ποιότητας και συνέδεσαν τη διακύμανση της ποιότητας με τον κίνδυνο απάτης, αλλά δεν άλλαξαν το εύρος της προγραμματισμένης ελεγκτικής τους προσπάθειας. Ως αποτέλεσμα, δεν συνέδεσαν τις διακυμάνσεις στην ποιότητα με τον κίνδυνο απάτης ούτε με το προγραμματισμένο εύρος.

4.2 Η επίδραση του εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση κινδύνων στον τραπεζικό κλάδο

Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση κινδύνου εστιάζεται στην παροχή διασφάλισης και πληροφόρησης για την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του οργανισμού (IIA, 2008). Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζονται από την IIA (2011), οι βασικές λειτουργίες των εσωτερικών ελεγκτών στη διαχείριση κινδύνου περιλαμβάνουν παροχή διασφάλισης στις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου, αξιολόγηση διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, παροχή διασφάλισης ότι οι κίνδυνοι αξιολογούνται σωστά, αξιολόγηση της αναφοράς κινδύνων και νόμιμο εσωτερικό έλεγχο. Ως εκ τούτου, οι εσωτερικοί ελεγκτές θεωρούνται απλώς ως βοηθοί της διοίκησης για να επιτύχουν τους στόχους τους και όχι να αναλαμβάνουν θέσεις διευθυντή (Sawyer et al., 2003).

Ωστόσο, είναι δύσκολο να επιτευχθεί ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν αναλαμβάνουν διευθυντικούς ρόλους εντός του οργανισμού επειδή είναι επιζήμιο για τον οργανισμό όταν αναλαμβάνουν το ρόλο του εργοδότη (Brody et al., 2000). Οι Ahlawat και Lowe (2004) τεκμηρίωσαν εμπειρικά ότι η κρίση των ελεγκτών επηρεάζεται εκφραστικά αμέσως που αναλαμβάνουν το ρόλο του εργοδότη/συνήγορο πελάτη. Αρκετές μελέτες έχουν δείξει ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές

γίνονται μεροληπτικοί όταν τους επιτρέπεται να παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες για τη διαχείριση κινδύνου εντός των οργανισμών (Stewart και Subramaniam, 2010). Με την ψυχολογική έννοια, τα άτομα τείνουν να είναι πιο προκατειλημμένα και να εκφέρουν αμερόληπτες κρίσεις με ασυνείδητο τρόπο όταν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων (Bazerman et al., 1997).

Ο Pickett (2011) κατέληξε στο συμπέρασμα στη μελέτη του ότι η αλλαγή στον εσωτερικό έλεγχο δεν πρέπει να επικεντρώνεται στην αλλαγή του ρόλου των εσωτερικών ελεγκτών σε αυτόν των διαχειριστών κινδύνου, αλλά να επιτυγχάνεται με μια συνεκτική σχέση μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών και των διαχειριστών κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων όλων των άλλων λειτουργιών διαχείρισης κινδύνου. Σε μια έρευνα που διεξήχθη από την έρευνα της IFAC (2011), οι ερωτηθέντες περιέγραψαν ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα εργαλεία ή καθοδήγηση για την εφαρμογή και ενίσχυση ενός πραγματικού συνεκτικού συστήματος μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και της διαχείρισης κινδύνου.

Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι λόγω της αμοιβαίας εξάρτησης που υπάρχει στον εσωτερικό έλεγχο και τη διαχείριση κινδύνων, υπάρχει σαφής απαίτηση για εταιρική σχέση μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνητικών ρυθμιστικών φορέων. Μια μελέτη που πραγματοποιήθηκε από τον Horkin (2012) ανέφερε ότι η εργασιακή σχέση μεταξύ διαχείρισης κινδύνου και εσωτερικού ελέγχου πρέπει να είναι στενή. Οι Salameh et al. (2011) ερεύνησαν την αποτελεσματικότητα των μονάδων εσωτερικού ελέγχου στη διαχείριση κινδύνων στον τραπεζικό κλάδο της Ιορδανίας. Τα κύρια ευρήματα δείχνουν ότι οι μονάδες εσωτερικού ελέγχου θεωρούνται αποτελεσματικές στη διαχείριση κινδύνου και ότι οι εσωτερικές μονάδες εσωτερικού ελέγχου αποδεικνύονται πιο αξιόπιστες από τις λειτουργίες εξωτερικού ελέγχου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι εσωτερικές μονάδες εσωτερικού ελέγχου χαρακτηρίζονται με πιο εις βάθος γνώση σχετικά με τις πολιτικές, την κουλτούρα και τις διαδικασίες των τραπεζών από τους εξωτερικούς ελεγκτές.

4.3 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εσωτερικοί ελεγκτές για τη διαχείριση κινδύνων στον τραπεζικό τομέα

Μια μελέτη που διεξήχθη από το Ίδρυμα Ερευνών του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (2011) αποκάλυψε ότι υπάρχει συνεχής αποτυχία μεταξύ των εσωτερικών ελεγκτών να συμμορφωθούν με τους ρόλους τους κατά τη διαχείριση κινδύνου. Επομένως, σύμφωνα με τη μελέτη, το 75% των ερωτηθέντων συμφωνεί ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές απαιτούν καλύτερη κατανόηση της διαχείρισης κινδύνου εντός των οργανισμών. Επιπλέον, είχε ήδη διαπιστωθεί ότι οι ρόλοι των διαχειριστών κινδύνου και των εσωτερικών ελεγκτών είναι ασαφείς ως προς τους ρόλους που σχετίζονται με τη διασφάλιση κινδύνου (Gramling & Myers, 2006). Αυτό μπορεί να αποδοθεί στο γεγονός ότι ο προσδιορισμός των ρόλων των εσωτερικών ελεγκτών σε μια αποτελεσματική διαχείριση κινδύνου δεν είναι σαφώς καθορισμένος (Fraser & Simkins, 2010).

Σύμφωνα με τους Gramling και Myers (2006), οι ρόλοι και οι διαδικασίες που εμπλέκονται στην αποτελεσματική διαχείριση κινδύνου δεν ορίζονται και δεν διατυπώνονται με σαφήνεια από τα ανώτερα στελέχη στο κατώτερο προσωπικό και τη διοίκηση. Μια μελέτη που διεξήχθη από τους Egbunike και Egbunike (2017) διαπίστωσε ότι ενώ η ανεξαρτησία και η συμμόρφωση με τους καθορισμένους κανόνες και κανονισμούς διαχείρισης του δημόσιου ταμείου αποτελούν πρόκληση για τους εσωτερικούς ελεγκτές των φορέων του δημόσιου τομέα, ο ακατάλληλος διαχωρισμός των καθηκόντων δεν αποτελεί πρόκληση για τους εσωτερικούς ελεγκτές των φορέων του δημόσιου τομέα.

Μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τον Cherkorir (2010), εντόπισε ότι η αναπροσαρμογή των δεξιοτήτων, η αντιμετώπιση νέων απαιτήσεων και η εφαρμογή νέου πλαισίου διεθνών επαγγελματικών πρακτικών είναι οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή στον τραπεζικό κλάδο. Μια μελέτη που πραγματοποιήθηκε από τον Meggeneder (2015) εντόπισε ότι τα τμήματα εσωτερικού ελέγχου εντός των οργανισμών ως επί το πλείστον δεν διαθέτουν καλά δομημένη εκπαίδευση για το προσωπικό σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο και τον ρόλο του στη διαχείριση κινδύνου. Μια μελέτη που διεξήχθη από τους Farouk και

Hassan (2014) σχετικά με το χάσμα προσδοκιών ελέγχου σε δύο νότιες πολιτείες της Νιγηρίας χρησιμοποιώντας 96 εσωτερικούς ελεγκτές σε κρατικά υπουργεία αποκάλυψε στη μελέτη τους ότι ζητήματα αποτυχιών διακυβέρνησης έχουν καταστήσει τους περισσότερους εσωτερικούς ελεγκτές ανίκανους ως προς τις ευθύνες τους.

Σε πολλές περιπτώσεις, όπως σημειώνεται από τους Akromi και Amesi (2014), θεωρείται ότι ο ανεπαρκής αριθμός εσωτερικών ελεγκτών καθιστά όλα τα συστήματα και τις διαδικασίες ελέγχου ως μηδενική ή μικρή σημασία. Επομένως, η ανεπαρκής στελέχωση μπορεί να οδηγήσει σε ανθρώπινα λάθη, κακή διαχείριση και κατάχρηση του συστήματος εντός ενός οργανισμού (Egbunike & Egbunike, 2017). Η μελέτη των Desai et al. (2006) εξέθεσε επίσης ότι η ικανότητα ήταν ένας σημαντικός παράγοντας μπροστά από την αντικειμενικότητα και την απόδοση της εργασίας για τον προσδιορισμό μιας αξιόπιστης λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου.

Ο Ege (2015) διαπιστώνει επίσης ότι η ικανότητα των εσωτερικών ελεγκτών συνδέεται αρνητικά με την πιθανότητα παραβατικότητας της διοίκησης, υπονοώντας ότι ένας καλά εκπαιδευμένος εσωτερικός ελεγκτής υψηλής ποιότητας παράγει επιπλέον οφέλη για τον οργανισμό. Σε πρόσφατη μελέτη, συνάγεται το συμπέρασμα ότι το επίπεδο ικανότητας και επαγγελματισμού των εσωτερικών ελεγκτών μπορεί να βελτιωθεί μέσω περιοδικών εκπαιδεύσεων που διοργανώνονται για το προσωπικό (Eulerich & Ratzinger-Sakel, 2017). Ο Akharayi (2013) υποστηρίζει ότι το επίπεδο ανεξαρτησίας των εσωτερικών ελεγκτών σε αναπτυσσόμενες χώρες είναι πολύ χαμηλό και στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν είναι αντικειμενικοί στις συστάσεις και τα συμπεράσματά τους λόγω του φόβου ότι θα απολυθούν από τις θέσεις εργασίας ή θα υποβιβαστούν από τις θέσεις τους.

4.4 Σχέση εσωτερικού ελέγχου και τραπεζικής εποπτείας

Οι τραπεζικές εποπτικές αρχές θα πρέπει να αξιολογούν το έργο του τμήματος εσωτερικού ελέγχου μιας τράπεζας και, εφόσον είναι ικανοποιημένες με το έργο τους, μπορούν να βασίζονται στα ευρήματα των εσωτερικών ελέγχων για τον εντοπισμό τομέων δυνητικού κινδύνου. Τα ελεγκτικά όργανα των τραπεζών εκδίδουν

διάφορα μέτρα σχετικά με τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου των τραπεζών. Ωστόσο, το πεδίο εφαρμογής αυτών των μέτρων διαφέρει από χώρα σε χώρα, αν και γενικά καλύπτει τις βασικές αρχές ενός κατάλληλου συστήματος ελέγχου στους τομείς του τραπεζικού κεφαλαίου, της διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου και άλλων κινδύνων. Η τραπεζική εποπτεία χρησιμοποιεί διάφορες προσεγγίσεις για την αξιολόγηση της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου.

Ένα από αυτά είναι ότι αξιολογεί το έργο του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των δοκιμών διαδικασιών διαχείρισης για τον εντοπισμό, τη μέτρηση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των κινδύνων. Εάν η εποπτική αρχή της τράπεζας είναι ικανοποιημένη με το έργο του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, μπορεί να χρησιμοποιήσει τις εκθέσεις των εσωτερικών ελεγκτών ως τον κύριο μηχανισμό για τον εντοπισμό των πιθανών προβλημάτων της τράπεζας ή των πεδίων πιθανών κινδύνων που οι ελεγκτές δεν έχουν ακόμη ελέγξει. Οι τραπεζικές εποπτικές αρχές θα πρέπει να διεξάγουν τακτικές συζητήσεις με τους εσωτερικούς ελεγκτές μιας τράπεζας για τους τομείς κινδύνου και τα μέτρα που θα είναι απαραίτητο να εφαρμοστούν σε σχέση με αυτούς τους κινδύνους.

Αν και οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν καταρτίζουν όλες τις διαδικασίες σε μια τράπεζα –εκτός από τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου– είναι καθήκον τους, και προς το συμφέρον των μετόχων και των πιστωτών της τράπεζας, να ενημερώσουν το διοικητικό συμβούλιο και την ελεγκτική επιτροπή, εάν πιστεύει ότι η διοίκηση της τράπεζας ενεργεί σε αντίθεση με τους νομικούς κανονισμούς ή τους εσωτερικούς κανονισμούς της τράπεζας. Οι τραπεζικές εποπτικές αρχές θα πρέπει να οργανώνουν τακτικές συναντήσεις των διευθυντών των τμημάτων εσωτερικού ελέγχου διαφόρων τραπεζών. Οι μεμονωμένοι διευθυντές τμημάτων μπορούν σε αυτές τις συναντήσεις να ανταλλάσσουν γνώσεις και απόψεις για θέματα κοινού ενδιαφέροντος στον τραπεζικό τους τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Συμπεράσματα

Τα σημερινά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και οι επιχειρήσεις γενικότερα αντιμετωπίζουν ένα δυναμικό και απαιτητικό περιβάλλον στο οποίο πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των ενδιαφερομένων παραμένοντας ανταγωνιστικοί, ανταποκρινόμενοι παράλληλα στις απαιτήσεις των ρυθμιστικών φορέων, την τεχνολογική πρόοδο, τις ανησυχίες για την εταιρική διακυβέρνηση και τις διευρυμένες προσφορές προϊόντων και υπηρεσιών. Αυτές οι εξελίξεις έχουν προκαλέσει ορισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η κατάρρευση εταιρειών όπως η Enron και η WorldCom λόγω δόλιας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και πιο πρόσφατα, η παγκόσμια οικονομική κρίση του 2007, έχουν προκαλέσει σημαντικό ενδιαφέρον για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εσωτερικών ελέγχων και των επιτροπών εσωτερικού ελέγχου και ελέγχου (Karagiorgos et al., 2009).

Αυτό οδήγησε πολλές εταιρείες να επιτύχουν μια ισορροπία μεταξύ της διαχείρισης κινδύνου, της μεγιστοποίησης των κερδών και της επίτευξης συμμόρφωσης με τους κανονισμούς. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία λύσεων που βοηθούν τους οργανισμούς να επιτύχουν τη σωστή ισορροπία διενεργώντας αξιολογήσεις περιβάλλοντος εσωτερικού ελέγχου και προτείνοντας βελτιώσεις διαδικασιών για τη διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου.

Επίσης, με την ολοκλήρωση τα εργασίας κατέστη σαφές ότι το επάγγελμα του ελεγκτή γνώρισε ουσιαστικές και γρήγορες αλλαγές από τη δεκαετία του 1990. Αυτό είναι αποτέλεσμα της επιταχυνόμενης ανάπτυξης στις παγκόσμιες οικονομίες και της βαθύτερης χρηματοπιστωτικής κρίσης. Σύμφωνα με τους Porter et al. (2005), ο σημερινός έλεγχος έχει εξελιχθεί σε νέες διαδικασίες που βασίζονται στην προοπτική επιχειρηματικού κινδύνου των πελατών τους. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, το επάγγελμα των ελεγκτών άρχισε να υιοθετεί αυξημένη ευθύνη για τον εντοπισμό και την αναφορά απάτης και την αξιολόγηση. Επίσης, πολλές αμφιβολίες

δημιουργήθηκαν με το πέρασμα των ετών σχετικά με την ικανότητα του ελεγχόμενου να συνεχίσει να συμμορφώνεται με την αυξανόμενη ανησυχία της κοινωνίας και των ρυθμιστικών αρχών για θέματα εταιρικής διακυβέρνησης .

Οι ρόλοι και οι λειτουργίες των εσωτερικών ελεγκτών και κατ' επέκταση της ελεγκτικής επιτροπής έχουν εξελιχθεί από λειτουργία διασφάλισης και συμμόρφωσης σε λειτουργία προστιθέμενης αξίας και προσανατολισμού προς το μέλλον. Παραδοσιακά, η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου θεωρούνταν βασισμένη στις συναλλαγές. Δηλαδή, αναπτύχθηκε για την προστασία των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, την παρακολούθηση της απόδοσης έναντι της τήρησης πολιτικών και διαδικασιών και για να διασφαλίσει ότι οι έλεγχοι λειτουργούσαν αποτελεσματικά.

Ωστόσο, όπως προέκυψε και από την βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποιήθηκε στην εργασία αυτή, διαπιστώθηκε ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν δει τον ρόλο τους να αλλάζει από την εκτέλεση παραδοσιακών λειτουργιών εσωτερικού ελέγχου στην εστίαση στην παροχή υπηρεσιών αξίας στον οργανισμό, όπως η αναφορά για παρατυπίες, ο εντοπισμός επιχειρηματικών κινδύνων και η παροχή συμβουλών στη διοίκηση για το περιβάλλον εσωτερικού ελέγχου. Αυτή η θέση υποστηρίζεται από τον Cosserat (2004) ο οποίος δήλωσε ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές αναμένεται όχι μόνο να ενισχύσουν την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, αλλά και να παρέχουν υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας.

Επίσης, διαπιστώθηκε ότι ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών έχει μετακινηθεί από την απλή συμμόρφωση σε έναν ρόλο σύγκλισης. Επιπλέον, είναι προφανές ότι το παράδειγμα του ανεξάρτητου ελέγχου έχει αλλάξει με την πάροδο των ετών. Πιστεύεται ότι αυτές οι τάσεις θα συνεχιστούν και στο μέλλον. Ο εσωτερικός έλεγχος θεωρείται βασικός πυλώνας στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης και είναι πολύ ουσιαστικός, δεδομένου του ανεξάρτητου ρόλου του στην αξιολόγηση του πλαισίου εσωτερικού ελέγχου των οργανισμών. Αρκεί να θυμηθούμε ότι τον Ιούνιο του 1999, το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών προσέφερε έναν ορισμό της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου ως μια ανεξάρτητη, αντικειμενική δραστηριότητα διασφάλισης και συμβουλευτικής που έχει σχεδιαστεί για να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού.

Ουσιαστικά, είναι σαφές ότι ο εσωτερικός έλεγχος επιδιώκει να βοηθήσει τους οργανισμούς να επιτύχουν τους στόχους τους φέρνοντας μια συστηματική, πειθαρχημένη προσέγγιση για την αξιολόγηση και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου, ελέγχου και διακυβέρνησης. Ως αποτέλεσμα, είναι σημαντικό το τμήμα εσωτερικού ελέγχου να τοποθετηθεί σε αρκετά ανώτερο επίπεδο στον οργανισμό (Hedley & Ben-Chorin, 2011) και να δοθεί στους εσωτερικούς ελεγκτές υψηλό επίπεδο ανεξαρτησίας στην αναφορά των πορισμάτων τους.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abbott, L. J., Parker, S., & Peters, G. F. (2004). Audit committee characteristics and restatements. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 23(1), pp. 69-87
- Acs, J. & Varga, A., (2004). The Entrepreneurship, Technological Agglomeration and the change. *Papers on entrepreneurship, growth and the public policy*, 14 (6), pp. 195-199.
- Ahlawat, S. S. & Lowe, D. J. (2004). An examination of internal auditor objectivity: in-house versus outsourcing. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 23(2), pp. 147-158.
- Ajzen, I. (2012). *Theory of Planned Behaviour*, in Van Lange, et al (Eds.), Handbook of Theories of Social Psychology: Sage Publications, London, pp. 438-459
- Al-Twaijry, A. A., Brierley, J. A., & Gwilliam, D. R. (2004). An examination of the relationship between internal and external audit in the Saudi Arabian corporate sector. *Managerial Auditing Journal*. Chicago.
- American Institute of Certified Public Accountants (AICPA). (2005). *Internal control: A tool for the audit committee*. Available at: http://www.niqca.org/documents/Internal_Control.pdf. (Accessed 08/06/2022).
- Amorós, J-E. & Bosma, N. (2013). *Global Entrepreneurship Monitor: 2013 Global Report*. GEM.
- Anghelache, C., Popescu, A. M., & Anghel, M. G. (2018). Portfolio of Loans, Guarantees and Provisions. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences* 8(2), pp. 126-131.
- Asare, S. K., Davidson, R. A. & Gramling, A. A. (2008). Internal Auditors' Evaluation of Fraud Factors in Planning an Audit: The Importance of Audit Committee Quality and Management Incentives. *International Journal of Auditing*, 12(1), pp. 181–203.
- Barua, A., Rama, D. V., & Sharma, V. (2010). Audit committee characteristics and investment in internal auditing. *Journal of Accounting and Public Policy*, 29(5), pp. 503-513

- Baxter, P., & Cotter, J. (2009). Audit committees and earnings quality. *Accounting & Finance*, 49(2), pp. 267-290
- Beyanga M. (2011). A contribution to the Theory of Economic Growth. *The Quarterly Journal of Economics* 70(1), pp. 65-82.
- Bédard, J., & Gendron, Y. (2010). Strengthening the financial reporting system: Can audit committees deliver? *International Journal of Auditing*, 14(2), 174-210
- Bharadwaj, A. (2014). Planning Internal Communication Profile for Organizational Effectiveness. *IIM Kozhikode Society & Management Review*, 3(2), 183-192
- Bosma, N., Wennekers, S., & Amorós, J-E. (2011). *2011 Extended Report: Entrepreneurs and Entrepreneurial Employees Across the Globe*. GEM.
- Bosma, N., & Kelley, D. (2018). *Global Entrepreneurship Monitor: 2018/2019 Global Report*.
- Braam G., & F. van Beest (2013). A Conceptually-Based Empirical Analysis on Quality Differences Between UK Annual Reports and US 10-K Reports. *Journal of Modern Accounting and Auditing* 10, pp. 1281-1301.
- Bruce, H., (2008). *An Examination of Internal Audit Objectivity*. New Delhi: National Book Trust.
- Burton, G., Starliper, M., Summers, S., & D. Wood (2015). The Effects of Using the IAF as a Management Training Ground or as a Consulting Services Provider in Enhancing the Recruitment of Internal Auditors. *Accounting Horizons*, 29(1), pp. 115-140
- Cao J. (2013). An empirical study on the relationship between independent audit quality and earnings management of listed companies. *Communication of Finance and Accounting*, 1(1), pp. 24-27.
- Carcello, J. V., Hermanson, D. R. & Ye, Z. (2011). Corporate governance research in accounting and auditing: Insights, practice implications, and future research directions'. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 30(3), pp. 1-31
- Chang, J. C., & Sun, H. L. (2010). Does the disclosure of corporate governance structures affect firms' earnings quality? *Review of Accounting and Finance*, 9(3), pp. 212-243

- Chepkorir, L. (2010). *Roles and Challenges of Internal Auditing in the Banking Industry in Kenya*. MBA Projects
- Coetzee, P., du Bruyn, R., Fourie, H. & Plant, K. (2010). *Internal Auditing: An Introduction*. 2nd ed. South Africa: LexisNexis
- Cohen, A., & Sayag, G. (2010). The effectiveness of internal auditing: an empirical examination of its determinants in Israeli organisations. *Australian Accounting Review*, 20(3), pp. 296-307
- COSO (1999). *Internal Control Integrated Framework*. The Committed Sponsoring Organization (COSO) of The National Commission of Fraudulent Financial Reporting the (Treadway Commission)
- Drost, E.A. (2010). Entrepreneurial intentions of business students in Finland: implications for education. *Advanced Management*, 3(7), pp. 28-35
- Egbunike, P. A. & Egbunike, F. C. (2017). An empirical examination of challenges faced by internal auditors in public sector audit in South-Eastern Nigeria. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*, 3(2), pp. 1-13.
- Ege, M. S. (2015). Does internal audit function quality deter management misconduct? *The Accounting Review*, 90(2), pp. 495-527.
- Endaya, K. A., & Hanefah, M. M. (2013). Internal audit effectiveness: An approach proposition to develop the theoretical framework. *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(10), pp. 92-102
- Farinha, J., & Viana, L. F. (2009). Board structure and modified audit opinions: evidence from the Portuguese stock exchange. *International Journal of Auditing*, 13(3), pp.237-258
- Fraser, J. & Simkins, B. J. (2010). *Enterprise Risk Management, Today's Leading Research and Best Practices for Tomorrow's Executives*. USA, John Wiley & Sons Ltd.
- García, L. S., Barbadillo, E. R., & Pérez, M. O. (2019). Analysis of the influence of the internal audit function on audit fees. *Revista de Contabilidad-Spanish Accounting Review*, pp. 100-111

Gerrit S. & Mohammad J. A (2010). Monitoring effects of the internal Audit Function: Agency Theory versus other explanatory variables. *International Journal of Auditing*, 15(1), pp.1-20

Goncharova, M., Kartashov, B. & Gavrilov, A., (2009). Potential for Russian innovation system. *Fundamental Research*, 5(1), pp. 124-126.

Gorman, G., Hanlon, D., & King, W. (1997). Some research perspectives on entrepreneurship education, enterprise education and education for small business management: A ten-year literature review. *International Small Business Journal*, 15(3), pp. 56-77.

Grabinski, K., Kedzior, M., & Krasodomska, J. (2014). The polish accounting system and IFRS implementation process in the view of empirical research. *Accounting and Management Information Systems*, 13(1), pp. 281-310

Hedley, T. P. & Ben-Chorin, O. (2011). Auditing and monitoring activities help uncover fraud and assess control effectiveness. *The CPA Journal*, 3(1), pp. 68-71

Hermanson, D. R., & Rittenberg, L. E. (2003). *Internal audit and organizational governance*. *The Institute of Internal Auditors*. 247 Maitland Avenue, Altamonte Springs, Florida, pp.25-71

Herrmann, B., & Kritikos, A. S. (2013). Growing out of the crisis: Hidden assets to Greece's transition to an innovation economy. *IZA Journal of European Labor Studies*, 2(1), pp. 14-20.

Ho, S., & Hutchinson, M. (2010). Internal audit department characteristics/activities and audit fees: Some evidence from Hong Kong firms. *Journal of International Accounting*, 19(2), pp. 121-136

Holm C. & Laursen P.B. (2007) Risk and Control Developments in Corporate Governance: changing the role of the external auditor? *Risk and Control Developments in Corporate Governance*, 15(2), pp. 322-334

Holt, T. P. (2012). The Effects of Internal Audit Role and Reporting Relationships on Investor Perceptions of Disclosure Credibility. *Managerial Auditing Journal*, 27 (9), pp. 878-898

- Institute of Internal Auditors (2008). *Guide for management by internal controls practitioners.*(2nd Ed)
- Jackson, R.D.C. & Stent, W.J. (2012). *Auditing notes for South African students.* 8th ed. South Africa: LexisNexis.
- Jensen, M. C., & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360
- Johl, Sh., Johl, S., Subramaniam, N. & B. Cooper (2013). IAF, board quality and financial reporting quality: evidence from Malaysia. *Managerial Auditing Journal* 28(9), pp. 780-814
- Karagiorgos, T., Drogalas, G., Gotzamanis, E. & Tampakoudis, I. (2009). The contribution of internal auditing to management. *International Journal of Management Research and Technology*, 3(2), pp. 417-427
- Kassim, N. A., Baharuddin, K., & Khalib, L. H. (2018). Organizational Culture and Leadership as Factors of Organizational Learning Capabilities. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 7(3), pp. 268–277
- Kelley, D., Bosma, N., & Amorós, J-E. (2010). *Global Entrepreneurship Monitor: 2018/2019 Global Report.* GEM
- Kent, P., & Stewart, J. (2008). Corporate governance and disclosures on the transition to international financial reporting standards, *Accounting & Finance*, 48(4), pp. 649-671
- King, A.M. (2011). *Internal Control of Fixed Assets: a Controller and Auditor's Guide.* John Wiley and Sons Ltd.
- Krueger, N.F., Reilly, M.D. & Carsrud, A.L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 15(15), pp. 411 - 432.
- Krueger, N.F. & Brazeal, D.V. (1994). Entrepreneurial potential and potential entrepreneurs. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(3), pp. 91 - 104.
- Lament, M. (2013). Audit as a control mechanism used by insurance companies. *Scientific Quarterly*, 4(1), pp. 105-119

- Latibeaudiere, D. (2002). Internal audit for banks. *Bank of Jamaica*, pp. 1-3
- Liu C. (2010). Performance reporting, performance change and audit governance effect. *Accounting and Economics Research*, 24(4), pp. 62-69
- Makuza, (2014). *Auditing, Principles and General Methodology*. Kigali: UR
- Marques, C.S., Ferreira, J.J., Gomes, D.N. & Rodrigues, R.G. (2012). Entrepreneurship education: How psychological, demographic and behavioural factors predict the entrepreneurial intention. *Education and Training*, 54(8/9), pp. 657-672
- Meggeneder, G. (2015). Driving success in a changing world: 10 imperatives for internal audit. *International Turkey Internal Audit Conference*, pp. 1-37
- Ndubisi, N. O., & Sinti, Q. (2006). Consumer attitudes, system's characteristics and internet banking adoption in Malaysia. *Management Research Review*, 29(1), pp. 16–27
- Othman, K., Anas, Y., & Wan Jusoh, W. J. (2004). *A Study of Entrepreneurial Intention among Young Malaysians: A Case of Universiti Tenaga Nasional (UNITEN) Student*. In The 3rd International Conference on SMEs in a Global Economy: Economic Resilience in East-Asia Role of SMEs and stakeholder proceedings (pp. 6-7). Holiday Villa Subang.
- PCAOB. (2007). *AUDITING STANDARD No. 5*. Washington: Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB)
- Persons, O. S. (2009). Audit committee characteristics and earlier voluntary ethics disclosure among fraud and no-fraud firms. *International Journal of Disclosure and Governance*, 6(4), pp.284-297.
- Pfister, J. A. (2009). *Managing organizational culture for effective internal control, from practice to theory*. Heidelberg: Physica-Verlag.
- Pickett, S. K. H. (2006). *Audit Planning: A Risk-Based Approach*. U.S.A., John Wiley & Sons, Inc.
- Prawitt, D., Smith, J., & D. Wood (2009). IA Quality and Earnings Management. *The Accounting Review*, 84(4), pp. 1255-1280

- Qiao, Y. (2007). Public risk management: development and financing. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*, 19(1), 33-45.
- Rahahleh, M. (2010). Regulating the Profession of Internal Auditing in Jordan. *European Journal of Economics, Finance, and Administrative science*, 20, pp. 162-180.
- Ramachandran, J. & Subramanian, R. (2012). Effectiveness of internal audit in Tanzanian Commercial Banks. *British Journal of Arts and Social Sciences*, 3(1), pp. 32-44
- Ramos, M. J. (2006). *How to comply with Sarbanes-Oxley section 404: assessing the effectiveness of Internal Control*. John Wiley & Sons.
- Salleh, N. M. Z. N., & Haat, M. H. C. (2014). Audit Committee and Earnings Management: Pre and Post MCCG. *International Review of Management and Business Research*, 3(1), pp.307-318
- Salameh R., Weshah G., and Nsour M. (2011). Alternative Internal Audit Structures and Perceived Effectiveness of Internal Audit in Fraud Prevention. *Jordanian Banking Industry, Canadian Social Science*, 7(3), pp. 40-50.
- Sarens, G., & M. Abdolmonhamadi (2011). Monitoring Effects of the IAF: Agency Theory versus other Explanatory Variables. *International Journal of Auditing*, 15, pp. 1-20
- Sawyer, L. B., Dittenhofer, M. A., Scheiner, J. H., Graham, A. & Makosz, P. (2003). *Sawyer's Internal Auditing*, 5th edn, USA, The Institute of Internal Auditors.
- Schneider, A. (2009). The nature, impact and facilitation of external auditor reliance on internal auditing. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 13(4), pp.41-54
- Shariff, M. N. M., & Saud, M. B. (2009). An Attitude Approach to the Prediction of Entrepreneurship on Students at Institution of Higher Learning in Malaysia. *International Journal of Business and Management*, 4(4), 129-135
- Siddiqui, J., & Podder, J. (2002). Effectiveness of bank audit in Bangladesh. *Managerial Auditing Journal*, 17(1), pp. 502-510

- Smith, M., Drake, M. S., & Shaub, M. (2010). Pivotal change in US policy: how the Sarbanes-Oxley Act affected internal auditing and its relationship to external auditing. *International Journal of Accounting Auditing and Performance Evaluation*, 6(4), pp. 346-367
- Soh, D. & N. Martinov-Bennie (2011). The IAF: Perceptions of IA roles, effectiveness and evaluation. *Managerial Auditing Journal*, 26(7), pp. 605-622
- Stewart, J. and Subramaniam, N. (2010). Internal audit independence and objectivity: emerging research opportunities. *Managerial Auditing Journal*, 25(4), pp. 328 – 360.
- Tsakanikas, A., Stavraki, S., & Valavanioti, E. (2018). *Annual Entrepreneurship Report 2017-2018: Fewer ventures, better employment prospects: Executive summary*. Foundation For Economic & Industrial Research: Athens.
- Vafeas, N., & Waegelein, J. F. (2007). The association between audit committees, compensation incentives, and corporate audit fees. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 28(3), pp.241-255
- Vijayakumar, A. N. & Nagaraja, N. (2012). Internal control systems: Effectiveness of internal audit in risk management at public sector enterprises. *BVIMR Management Edge*, 5(1), pp. 1-8
- Vousinas, G. L. (2015). The critical role of internal auditing in addressing bank fraud: a conceptual framework. *Research in Accounting Regulation*, 17, pp. 87-106.
- Wang P. & Zhou L. (2006) The choice of external audit of Chinese listed companies and its governance effect. *China Accounting Review*, 1(2), pp. 321-344
- Wu, J. (2014). *Research on the Effect of Internal Audit on External Audit Quality*. Master's Dissertation of Chongqing University of Technology.
- Yassin, F. M., & Nelson, S. P. (2012). Audit Committee and Internal Audit: Implications on Audit Quality. *International Journal of Economics, Management and Accounting*, 20(2).
- Zaman, M., Hudaib, M., & Haniffa, R. (2011). Corporate governance quality, audit fees and non-audit services fees. *Journal of Business Finance & Accounting*, 38(1-2), pp.165-197